

succulenta

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDS-BELGISCHE VERENIGING
VAN LIEFHEBBERS VAN CACTUSSEN EN ANDERE VETPLANTEN

Dorotheanthus bellidiformis (Burm. f.) N.E.Br.

Foto: A. de Graaf

ISBN 0039-4467

**61ste JAARGANG
No. 6
JUNI 1982**

Mesembryanthemaceae (XXXV)

FRANS NOLTEE en ARIE DE GRAAF

41 *Dorotheanthus* Schwant.

(ter ere van mevr. Dorothea Schwantes, de moeder van prof. G. Schwantes)

Dit kleine geslacht met slechts een 10-tal soorten is ongetwijfeld het meest bekende en in de cultuur ook het meest verspreide geslacht. Die bekendheid en verbreiding is te danken aan één soort en wel aan *Dorotheanthus bellidiformis*. In vele tuinen prijken 's zomers de prachtige bloemen van dit plantje in vele kleurschakeringen. Bent u niet in het bezit van een tuin dan is dat helemaal geen bezwaar; ook voor het zonnige raam doen deze zgn. IJsplantjes het uitstekend. Op de markt zijn zij al vroeg in het jaar te koop en als u een 3-tal exemplaren (in perspotjes) oppot in een flinke maat bloempot hebt u vele weken lang plezier van de schitterende bloemen. De bloeitijd wordt belangrijk verlengd door steeds de uitgebloeide bloemen weg te nemen. Zelf zaaien gaat ook uitstekend, zelfs binnenshuis. Vroeg in het jaar kunt u daarmee het beste beginnen. In januari of februari zaaien en op een warme plaats de zaden laten kiemen. Zodra de kiemplantjes hanteerbaar zijn, verspenen en het verspeenbakje op een zonnige plaats zetten. De eerste weken moeten de plantjes nog geschermd worden om te sterk uitdrogen van de grond te voorkomen. Als de plantjes tot kleine rozetjes zijn uitgegroeid kunnen ze met 3-5 stuks in een bloempot opgepot worden en zodra ze weer groei vertonen, kunnen de potten een plaatsje in de volle zon krijgen.

Op dezelfde manier kweekt u de plantjes die in de tuin uitgeplant worden. Zodra de kans op zware nachtvorst voorbij is, kunnen ze de tuin in.

De sterkste planten kweekt u door ze, na de eerste keer verspenen, zo licht en koel mogelijk te houden. Bij te warme standplaats groeien ze namelijk gemakkelijk ijel en spits uit. De beroepskwekers zaaien IJsplantjes in de koude bak en verkopen de niet verspeende plantjes in bosjes van 10 of 20 stuks op de markt. Veel wordt echter ook gezaaid in perspotjes, ook in de koude bak.

Nog weer een andere, niet minder succesvolle, manier van zaaien van *Dorotheanthus bellidiformis* is het zaaien in de nazomer of herfst. In een pot van tenminste 10 cm Ø of in een zaaibakje worden de zaadjes, tamelijk ruim uit elkaar, gezaaid. Na het ontkiemen worden de zaailingen niet verspeend doch men laat ze nog enige tijd in de zaaipot of -bak, doorgroeien. Door het achterwege laten van water toedienen, gaan de plantjes, gedwongen, een soort rustperiode in. De pot of bak wordt nu op een koele, maar beslist vorstvrije, lichte plaats gezet. Zo overwinteren de zaailingen en omstreeks de jaarwisseling worden ze verspeend met 3-5 in een potje. Geplaatst op een zonnige vensterbank en na spaarzaam gieten, zullen ze al snel uitgroeien tot stevige planten die al vroeg in het voorjaar kunnen bloeien.

Het zelf zaadwinnen van IJsplantjes is heel eenvoudig indien u tenminste over twee gezaaide bloeiende planten beschikt. In de tuin zorgen insecten wel voor de bestuiving; binnenshuis zult u met behulp van een zacht penseeltje daar zelf voor moeten zorgen. Het zaad rijpt nog lang na. Als de planten zelf al grotendeels verwelkt zijn, is de zaaddoos nog volledig intact. Deze kan pas geoogst worden als hij droog en hard is. In tegenstelling tot het zaad van de meeste Mesems hoeft het zaad van *Dorotheanthus* niet een jaar bewaard te worden voordat het gezaaid kan worden.

De kiemkracht blijft niettemin jaren in stand. Voor het - onwaarschijnlijke - geval u de IJsplantjes niet kent, het zijn éénjarige planten met korte papilleuze stengels die dikwijls roodbruin gekleurd zijn. De groene bladeren zijn geheel bezet met grote glinsterende papillen.

Bij de reeds genoemde *D. bellidiformis* komen vele kleurschakeringen voor (wit, roze, rood, oranje, sommige kleuren met donkerder punten). Rondom het hart van de bloem zijn de bloemblaadjes wit, doch soms ook juist donker van kleur. De meeldraden en helmknoppen zijn bruin van kleur. Behalve van deze soort wordt een enkele keer ook wel zaad aangeboden van *D. gramineus* en *D. hallii*. Eerstgenoemde heeft kleinere bloemen dan *D. bellidiformis*. De bloemkleur is glinsterend karmijnrood met een donkere middenpartij. *D. hallii* heeft grotere bloemen, die wit tot licht strogeel zijn, met een rode basis.

De herkomst van *Dorotheanthus* is het zuidwestelijk deel van de Kaapprovincie en Namaland.

(wordt vervolgd)

Rotterdamseweg 88, 8331 AK Zwijndrecht

Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge

Wat denkt U van... (28)

Mammillaria longiflora (Br. & R.) Berger

Th.M.W. NEUTELINGS

Als beginneling hoopte ik al spoedig zo'n exemplaar te bemachtigen. Ik was net het gebruikelijke cactusaanbod op de markt, in bloemenwinkels, tuincentra en grootwarenhuizen al te boven en had mijn eerste cactusboek "Schöne Kakteen und andere Sukkulanten" van Werner Rauh al doorgespit. Daarin stond ondermeer een prachtige kleurenfoto van deze fraaie haakdoornige bolcactus. Maar nergens was het te krijgen. Dus dan maar met het zaaien ervan aangevangen. Na ontvangst van de 10 zaden in januari 1974 (en nog zaden van andere soorten) begon ik toen binnenskamers te zaaien. Van die 10 zaadjes kwamen er vijf na enige dagen tot ontkieming. Maar drie ervan bezweken vrij snel daarop. Gelukkig, de twee overgebleven exemplaren groeiden voorspoedig. Totdat ik ergens las dat het voor de beginner wel een erg moeilijke soort was. Een lichte vorm van angst beving mij als argeloze beginner, want ik zag me reeds spoedig zonder enige longiflora. Ook las ik elders dat je zo'n exemplaar maar beter geënt in cultuur kon hebben. Van een cactusvriend had ik een *Eriocereus jusbertii* gekregen, zonder hoofdstam, maar wel voorzien van enige spruiten van zo'n 8 cm lengte. Na enige aarzeling nam ik het besluit om tot enten over te gaan. Ik sneed een zijspruit af en entte een van de twee exemplaren. De andere zaailing hield ik op eigen wortel in reserve. Uiteraard had die onderstam geen wortel. Na twee weken potte ik de onderstam met vastzittende entstuk op. En ca. 4 weken daarop begon de ent zowaar op de vensterbank voorspoedig te groeien. Ik voelde me beslist verguld, temeer daar het een van mijn eerste entingen was en dan nog wel onder zo ongunstige omstandigheden. Of nu de andere longiflorazaailing jaloers geworden was, weet ik niet, maar deze ging na ongeveer een maand hemelelen. Zodat ik dus nog meer overtuigd was van de juistheid inzake die entbeslissing!

Mammillaria longiflora

Foto van de schrijver

Twee jaren daarna bloeide het al met een drietal bloemen. En in 1981 bracht dit exemplaar 18 bloemen voort.

Longiflora betekent langbloemig, hetgeen duidt op de tot 40 mm lange bloembuis, welke de wijd geopende bloem, tot 35 mm in $\varnothing$ draagt. De bloemkleur varieert van bleek- tot intens roze, met een dieproze gekleurde middenstreep op de bloemdekbladen. Deze Mammillariasoort roept met recht bij menigeen lyrische gedachten op. Hij bloeit al vroeg in het voorjaar. Als de nawinter vrij zonnig is, vormen zich al spoedig zichtbaar de bloemknoppen, die zich geleidelijkaan tussen de fijne, witte randdoorns naar buiten werken, in een krans om de schedel. De vier middendoorns zijn overwegend bruinrood, een ervan is tweemaal zolang en haakvormig. Maar mijn exemplaar heeft per areool meestal twee haakvormige doorns.

Ook in de cactusgeschiedenis blijkt deze soort nogal indruk gemaakt te hebben. Palmer vond die voor het eerst in 1897 bij de plaats Santiago Paspasquiario in de staat Durango (Mexico). De beschrijving geschiedde in 1920 door Britton en Rose, als *Neomammillaria longiflora*. Omdat er geen duidelijke zaadbes ontstond, zoals we dat bij de meeste Mammillariasoorten kennen, vroeg men zich af of men wel met een Mammillaria van doen had. Ook de zaadvorm was er de oorzaak van dat men twijfelde aan de geslachtsnaam (Neo)mammillaria. Dat is dan ook de reden geweest dat met name Backeberg een apart geslacht creëerde en zo werd onze plant omgedoopt tot *Krainzia longiflora*. Dat deed Backeberg ook met *Mamm. guelzowiana*. De vruchtbessen trekken zich a.h.w. in het plantelichaam terug. Het verschijnsel van een teruggetrokken zaadbes kennen wij ook bij andere grootbloemige Mammillaria's, zoals de reeds genoemde *M. guelzowiana*, *M. deherdtiana* en idem var. *dodsonii*, *M. saboae*, idem var. *goldii*, idem fa. *haudeana* en *Mamm. theresae*. Maar in die tijd (rond 1920) waren al die soorten nog niet eens bekend. Maar toch heeft dit geslacht *Krainzia* geen algemene ingang gevonden.

Een paar jaar geleden is nog een andere vorm van *longiflora* beschreven en wel de forma *stampferi* (Repp.) D.R. Hunt. Deze vorm is ook uit Durango afkomstig. De verschillen met de typeplant zijn dat de tuberkels aan de basis breder zijn en de bloembuis korter is. In cultuur bloeit het ook veel

eerder. Zo waren in januari (1981) de bloemknoppen al duidelijk zichtbaar goed ontwikkeld.

Er is nog een andere vorm, namelijk die zich kenmerkt door geheel witte middendoorns, welke eigenschap in het nageslacht behouden blijft. Deze vorm heb ik nog niet kunnen bemachtigen, zodat er mijnerzijds niets over te melden valt. De oorsprong ervan is volkomen onbekend.

Hoe men dit juweeltje onder de Mammillaria's in cultuur moet behandelen is als volgt te schetsen. Als het op eigen wortel staat zorgen we voor een goed waterdoorlatend grondmengsel. Daarbij moet de wortelhals droog gehouden worden, bijvoorbeeld met behulp van steentjes. Water toedienen geschiedt derhalve bij voorkeur van onderen. Een overwinteringstemperatuur van 4-6°C wordt gemakkelijk zonder nadelige gevolgen verdragen. Veel ruimte neemt dit plantje niet in. Het wordt hooguit 8 cm breed bij een hoogte van 6 à 7 cm. Spruiten doet het niet, althans, dit verschijnsel heb ik tot dusver niet kunnen waarnemen. Vermeerdering kan alleen via zaaien geschieden.

Met recht kunnen we stellen, dat deze Mammillaria een ereplaats verdient, al was het alleen al vanwege de schitterende bloeiwijze.

Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

Cactussen en andere succulenten op hydrocultuur (slot)

L.W.J. DAMEN

Opstelling van de plant in het substraat

Twee opstellingen worden door schrijver toegepast:

1) Gebruik van een multipotplaat:

Deze plaat is geplaatst in een houten bak, inwendig bekleed met een donkere polyetheenfolie (vuilniszak), waardoor deze bak waterdicht wordt en alle licht wordt geabsorbeerd. De uitstulpingen van de plaat zijn ieder nogmaals 2 maal doorboord in het opgaande deel, zodat een betere circulatie van het water kan plaatsvinden. In de plaat worden 6½ cm-potjes met substraat, waarin de plant, geplaatst. De afstand tussen bodem van de potjes en bodem van de bak waarop de multipotplaat rust bedraagt 3 cm. De waterstand is regelbaar, in de zomer staat het water tot in het potje, in de winter tot net in de uitstulping. De ionenuitwisselaar bevindt zich op de bodem van de bak.

2) Vierkante potten in bak:

In een houten bak inwendig bekleed met een donkere folie worden de vierkante potten met substraat en planten geplaatst. De aangepaste afmetingen van de bak en het gebruik van vierkante potten voorkomt de toetreding van licht tot de voedingsoplossing, m.a.w. de vorming van algen hierin. Op de bodem van de bak bevindt zich een laag water met de ionenuitwisselaar of de voedingszouten. In de zomer is de waterhoogte een tot twee centimeter, in de winter staat de bak droog. Wanneer voedingszouten worden toegepast moeten deze met water worden weggespoeld om beschadiging van de wortels door hoge zoutconcentraties te voorkomen. Bij gebruik van ionenuitwisselaar wordt genoemde toestand verkregen door het verdampte water niet meer aan te vullen. Ook de hoogte van de pot, het gebruikte substraat en het karakter van de plant zijn hier eveneens mede bepalend voor de hoogte van de waterstand.

Plant

Wat de planten betreft kan men uitgaan van stekken, spruiten of planten, die uit de aarde komen. In het laatste geval moet de aarde tussen de wortels volledig worden verwijderd, voornamelijk door spoelen. Beschadigde wortels moeten glad worden afgesneden om rotting te voorkomen. De wortels van oudere planten zijn moeilijk te reinigen. Ook na verwijdering van de wortels en indrogen van de snijwonden gaan vele planten weer aan de groei op het substraat.

Bij het planten moet eraan worden gedacht, dat de wortelhals nooit te vochtig mag worden en de afstand tussen plant en wateroppervlak relatief groot moet zijn. Gedurende de zomer kan men in doorsnede in kleine potjes tot 1 cm en in grote potten (boven 10 cm diameter) tot 2 cm waterhoogte gaan.

Onderhoud

Een voedingsoplossing van Luwasa dient regelmatig te worden vernieuwd en wel in april en in juli. Over concentraties heeft schrijver onvoldoende ervaring. Toegepast is de hoeveelheid als aangegeven op de verpakking. De ionenuitwisselaar kan in het voorjaar (april) voor een geheel jaar worden toegevoegd. Het restant van het vorige jaar hoeft niet te worden verwijderd en het water hoeft niet te worden vernieuwd, tenzij er een vervuiling heeft plaatsgevonden. De hoeveelheid ionenuitwisselaar is afhankelijk van de grootte en de groeisnelheid van de plant. Schrijver denkt 1 tot 10 g per plant. Aangezien de ionenuitwisselaar de ionen, d.w.z. de voeding, afstaat naar gelang deze door de plant wordt opgenomen, is een overmaat aan ionenuitwisselaar waarschijnlijk niet schadelijk. Het door verdampen verloren water uit de bak moet regelmatig worden aangevuld, bijvoorbeeld wekelijks. Bij een lage waterstand bleek in de winter een temperatuur van 8° tot 12° C alleen schade op te leveren aan planten die deze lage temperaturen in aarde ook niet verdragen.

Insektenbestrijding

Van de meest voorkomende belagers van de planten kan worden gezegd, dat wortelluis niet kan optreden bij hydrocultuur en dat rode spint, wolluis, bladluis en schildluis te bestrijden zijn volgens de bekende methoden en wel met systeem-, respectievelijk contactvergif.

Als systeemvergif komt in aanmerking het product "Hydrosekt" van de firma Luxan B.V. Postbus 9, 6660 AA Elst (Gld.). Het is een vloeistof die in verhouding 1 op 1000 aan de voedingsoplossing wordt toegevoegd.

Als contactvergif zijn tevredenstellende resultaten verkrijgbaar met Lizethan spray van Bayer, dat overal verkrijgbaar is. De eenvoudigste weg om wolluis te verwijderen is het aantippen met een kwastje gedrenkt in spiritus. Voor de bestrijding van rode spint is veelzijdig nevelen van groot belang.

Conclusies

- 1) Als substraat is de gebroken kleikorrel, resp. de kleikorrel van klein formaat het geschikste materiaal, daar deze gemakkelijk water opzuigt, goed doorlatend is en een goede luchtcirculatie toestaat.
- 2) Zowel met leidingwater + ionenuitwisselaar als met regenwater + vloeibare voeding (Luwasa) zijn goede resultaten bereikt op korte termijn. De resultaten over langere termijn worden nu bekeken. Een vraag die zich hierbij voordoet, hoe is de selectiviteit t.o.v. de opname van stikstof.
- 3) Het gebruik van vierkante potten met bovengenoemd substraat in in-

wendig donker gekleurde bakken, waarin de potten nauwkeurig passen, is de eenvoudigste opstelling. De waterstand in de bakken dient aangepast te worden aan de hoogte van de potten, de omgevingstemperatuur d.w.z. het seizoen en de gevoeligheid van de planten voor vocht. Ook het gebruikte substraat is van invloed.

Literatuur:

Plantenteelt zonder aarde, M. Schubert, Uitgever Thieme Zutphen 1977
Hydrocultuur, R. Bruinsma & H. Wesdorp, Uitgever Elsevier Focus 1979
Twintig jaren zonder aarde, Dr. Schutz Bohumil, Succulenta **49**-5, 68-70 (1970)
Cactussen en Hydrocultuur, L. Verschoren, Succulenta **60**, 127, 157, 188, 215, 229 (1981)

A. Hegiusstraat 15, 7412 XN Deventer

De behandeling van Tillandsia's (slot)

FR. NOLTEE

Te allen tijde moet u er voor zorgen dat de planten na het watergeven weer snel kunnen opdrogen. Sproeien of dompelen kan 's winters dan ook het best gebeuren op een zonnige dag.

Net als bij de meeste andere planten geldt ook voor *Tillandsia's*: beter te weinig dan te veel vocht.

Tot nu toe is steeds gesproken over water in het algemeen, zonder dat daar verder op werd ingegaan. We moeten in dit verband bedenken dat de wortels van de grijze *Tillandsia's* alleen een hechtfunctie hebben, met andere woorden ze nemen geen vocht op. Om die reden worden ze niet in potten gekweekt, zodat er ook geen grond is die een bufferende werking ten opzichte van schadelijke stoffen zou kunnen vervullen. De planten nemen vocht uitsluitend op door middel van hun schubben, zodat de kwaliteit van het water een grote rol speelt. In principe moet het water zo zuiver mogelijk zijn. Te denken valt dan aan gedemineraliseerd of gekookt water, condenswater uit de koelkast of aan regenwater (hoewel dit laatste in grote delen van ons land ook niet bepaald zuiver meer te noemen is). Van groot belang is in ieder geval dat het water zo weinig mogelijk kalk en chloor bevat. Persoonlijk sproei ik vrijwel uitsluitend met gedemineraliseerd water. Dit is nogal een kostbare zaak maar gelukkig hoef ik dat alleen 's winters te doen, omdat mijn planten zoals gezegd 's zomers buiten hangen. Ik ken ook mensen die hun *Tillandsia's* zomer en winter sproeien met water dat recht uit de kraan komt - en met goede resultaten. Het is dus een kwestie van uitproberen.

Voeding De wortels van deze planten hebben, zoals reeds opgemerkt, alleen een hechtfunctie. Het voedsel moet dus evenals het vocht (en samen met het vocht) door de bladeren worden opgenomen. In de natuur komt het voedsel ter beschikking in de vorm van langzaam verterende bladeren of naalden van de boom of struik waar de *Tillandsia* op groeit, in de vorm van stoffijne deeltjes die met de wind worden aangevoerd enz.

In de cultuur zal van dit alles weinig of geen sprake zijn, zeker niet wanneer de planten het hele jaar door in kamer of kas worden gekweekt. Voor een goede groei en bloei van de planten zullen we dus de helpende hand moeten bieden door middel van de zgn. bladvoeding. Er zijn enkele merken in de handel, o.a. Aglukon, die voor dit doel geschikt zijn.

Tillandsia's zijn langzame groeiers en we moeten ze dan ook niet te veel voedsel geven. In de groeitijd kunt u volstaan met eenmaal per twee weken te sproeien of te dompelen met een voedingsoplossing. Gebruik daarbij de helft van de door de fabrikant aangegeven sterkte. Iedere week mesten met een kwart van de sterkte kan ook. In het winterhalfjaar, afhankelijk van de omstandigheden, niet mesten of hooguit eenmaal per maand. Dit laatste dan vooral voor de planten die in deze tijd bloeien.

Een onderwerp dat enigszins buiten de hierboven genoemde milieufactoren valt is het substraat. Met dit mooie woord wordt gewoonlijk bedoeld de bodem waarop of de grond waarin de planten groeien. De grijze *Tillandsia's* zijn echter planten die epifytisch groeien op bomen, struiken, cactussen of vrijwel kale rotsen. Voor de volledigheid zij vermeld dat enkele soorten, o.a. *T. tectorum*, ook op kale zandbodems voorkomen. In ieder geval is echter van grond in de gewone betekenis (vrijwel) nooit sprake. In de cultuur zullen we de planten moeten bevestigen op een tak, een stevig stuk schors of iets dergelijks. Naar mijn mening speelt de aard van dit materiaal geen rol; m.a.w. u kunt datgene gebruiken dat u het mooist of het handigst vindt. (Sommige planten kunt u zelf het handigst uitsluitend aan een draad op hangen.) Het opbinden aan de tak of schors kan gebeuren met behulp van koperdraad, geplastificeerd draad, raffia of repen van een oude nylonkous. Bij metaaldraad moet u er wel voor zorgen dat de draad niet te strak wordt aangehaald. Dit om te voorkomen dat de plant wordt afgeknelde. Hoe vreemd het misschien moge klinken, kleine planten kunnen ook bevestigd worden met lijm. Hiervoor geschikt is Bisontex. Soms zien we dat tussen de plant en de tak of schors een pluk veenmos (sphagnum) is bevestigd. Dit is af te raden, aangezien dit materiaal te lang vochtig kan blijven met als gevolg het verrotten van de plant.

Standplaats Een wat eigenaardige uitdrukking voor planten die hangen in plaats van staan maar het is nu eenmaal de geijkte term. (Bovendien roept het woord hangplaats enigszins lugubere beelden op). Hoewel *Tillandsia's* goed in kamer of kas gekweekt kunnen worden is het opvallend hoe ze opknappen van een verblijf in de buitenlucht. Ze zijn weliswaar niet winterhard, maar kunnen toch tot laat in de herfst buiten blijven. Als ze op een plaats hangen waar ze van regen kunnen profiteren hoeft u - als u dat zou willen of moeten - nauwelijks aandacht aan ze te besteden. U zult ze alleen voedsel moeten geven, verder zorgt Moeder de Natuur voor ze.

Als laatste onderwerp wil ik het hebben over de **vermeerdering**. Dit kan, zoals gebruikelijk, zowel door zaaien als door stekken. Het opkweken uit zaad is op zichzelf niet zo'n moeilijke zaak, mits u enkele dingen in het oog houdt. In de eerste plaats moet het zaad goed vers zijn. Zoals het zaad van alle *Bromelia*-achtigen verliest het n.l. snel zijn kiemkracht vooral wanneer het onder ongunstige omstandigheden (warm, vochtig) bewaard wordt. Een goede manier van zaaien is de volgende. Het zaad wordt uitgespreid op fijn horregaas (plastic) en bevochtigd. Het geheel wordt nu warm en vochtig gehouden tot het zaad gekiemd is. Vanaf dit ogenblik moet de zaailingen ongeveer als volwassen planten behandeld worden. Vooral het steeds weer opdrogen tussen de sproeibeurten door is daarbij van doorslaggevende betekenis. Om ruimte te winnen kunnen de stukken horregaas met de zaailingen erop nu worden opgehangen, waardoor tevens een betere luchtcirculatie tot stand komt. Als u weinig zaad tot uw beschikking hebt kunt u dit ook op een groot exemplaar van dezelfde of een grotere soort leggen. Door sproeien hecht het zaadpluis zich vast. In vele gevallen geeft ook deze manier van zaaien goede resultaten.

Tillandsia aeranthos (Lois.) L.B. Smith

Foto van de schrijver

Het stekken van *Tillandsia's* is uiterst eenvoudig. Sommige soorten vertakken zich zonder meer, vrijwel alle andere vormen in ieder geval nieuwe uitlopers na de bloei. Zodra de uitlopers groot genoeg zijn kunnen ze worden afgesneden en opgebonden. Om eventuele vergissingen te voorkomen: bij praktisch alle Bromelia-achtigen sterft de plant - of althans het gedeelte dat gebloeid heeft - na de bloei af.

Het zal u misschien verbazen dat ik nog niets heb verteld over het voorkomen en bestrijden van ziekten en plagen. Een van de prettige eigenschappen van *Tillandsia's* is dat deze vrijwel niet voorkomen, vooropgesteld natuurlijk dat de planten een goede verzorging krijgen. Een enkele maal ziet men een aantasting van wolluis, die dan op de bekende manier bestreden kan worden.

Tot slot nog dit: bij het opvolgen van de in dit artikel gegeven aanwijzingen zal blijken dat de meeste *Tillandsia's* sterke, probleemloze planten zijn. Ze zijn over het algemeen behoorlijk tolerant. Daarmee bedoel ik te zeggen dat ze niet meteen moeilijk gaan doen als u ze eens niet precies volgens de regels behandelt. Deze eigenschap, samen met de grote variatie in groeivormen en bloeiwijzen, maakt (vooral de grijze) *Tillandsia's* tot uitstekende kamerplanten en ideale partners in de succulentenverzameling.

Enkele aspecten van het kweken van cactussen in de openlucht, de warme platte bak en in de kas (6)

H. RUINAARD

Vocht

Na de voorafgaande uitwijding over het belang van licht voor succulenten wil ik wat minder uitgebreid ingaan op het belang van vocht. De hoeveelheid vocht in de grond en in mindere mate in de lucht hebben wij beter onder controle dan het licht. Ook hier is het echter de grote vraag hoeveel vocht in de grond en in de lucht noodzakelijk of wenselijk is.

Vochtbehoefte van succulenten

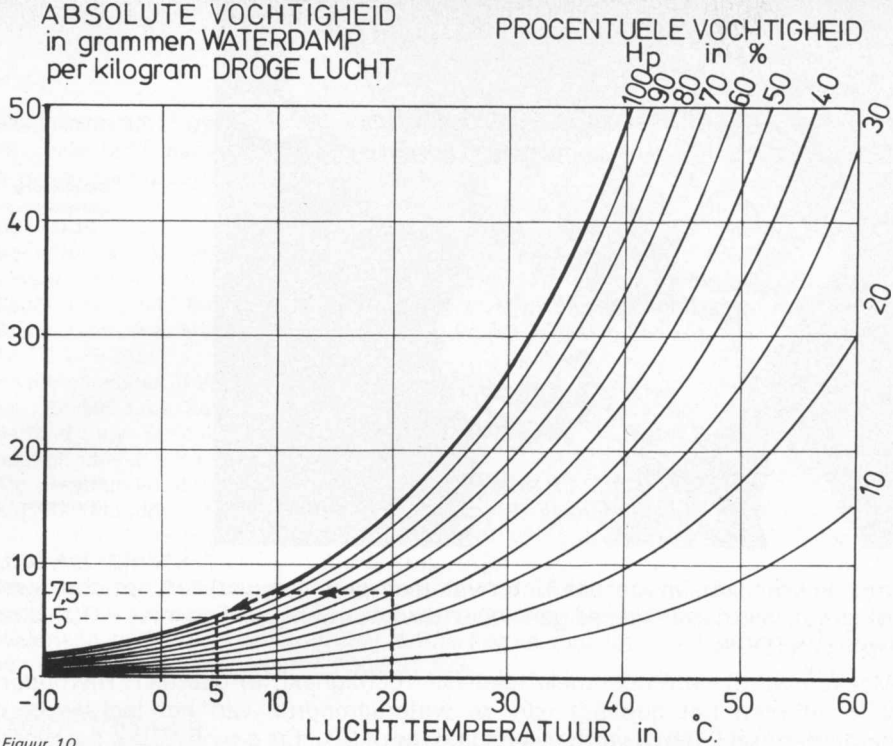
Vaak hoort men beweren dat cactussen woestijnplanten zijn en dus vrijwel geen water nodig hebben. Deze misvatting komt voort uit het feit dat succulenten lange perioden van droogte kunnen overleven. Voor een bevredigende groei en bloei worden echter heel andere eisen aan de watergift gesteld. J.M. v.d. Woning liet in Succulenta nr. 12 van december 1979 al zien dat op de groeiplaatsen van cactussen ook behoorlijke hoeveelheden regen kunnen vallen. Liefhebbers die cactussen in de open lucht kweken, weten dat vele cactussoorten de soms rijkelijke hoeveelheden Nederlandse regen goed doorstaan, mits zij aan de groei zijn en de grond goed doorlatend is. Ook cactussen in de platte bak kunnen, zoals ik zelf ervaren heb, behoorlijke hoeveelheden water aan. In de groeiperiode is het in ieder geval van belang dat het haarwortelstelsel in tact blijft, dus vochtig houden van de grond is dan wel noodzakelijk voor een optimale groei. Er is natuurlijk veel verschil tussen het een beetje vochtig en het kletsnat houden van de grond. In de cultuuraanwijzingen die men soms bij beschrijvingen van een soort aantreft, is soms in vage aanduidingen als "weinig water" of "voorzichtig met water geven" aangegeven hoe de vochttoediening dient te zijn.

De praktijk leert echter dat het in een verzameling in een platte bak of kas vrijwel ondoenlijk is om onderscheid in watergift tussen verschillende soorten in één tablet of bak te maken. Bij het water geven met een gieter of tuinslang krijgen alle planten gemiddeld evenveel water en mijn ervaring is dat ze daar allemaal goed bij gedijen (de enkele uitzondering die daar niet zo goed tegen kon, is inmiddels overleden). In de praktijk is het ook niet altijd mogelijk om, zoals vaak geadviseerd wordt, de watergift 's morgens uit te voeren. Het komt er bij mij dan ook vaak op neer dat het water geven aan het einde van de dag wordt uitgevoerd zonder dat opvallende verliezen te zien zijn.

Of succulenten de soms vrij rijkelijke watergift doorstaan, hangt mede van de verdampingssnelheid en de doorlatendheid van de grond af. Potten die aan de zon blootgesteld zijn (vooral zwarte potten) worden snel warm en verdampen dus veel water. Hiermee moet met het water geven ten aanzien van regelmaat en hoeveelheid duidelijk rekening gehouden worden. Vanwege deze snelle verdamping wordt daarom meestal aangeraden om de potten in te graven of te beschermen tegen direct zonlicht.

Wanneer het overvloedige water niet weg kan, zal snel verstikking en rotting van de wortels ontstaan. Vooral bij openluchtcultuur is het daarom van belang dat men goed doorlatende grond en goed afwaterende potten gebruikt. Een goede poreuze onderlaag onder de potten kan hierbij een belangrijk hulpmiddel zijn. In plaats van de veel gebruikte turf- of zandonder-

Figuur 10

laag, kan men ook steenwol of glasvezelmatten gebruiken, waarbij het bestrijden van ziektes gemakkelijker is (bestrijdingsmiddel in oplossing via de poreuze onderlaag toedienen).

Als wij ook nog bedenken dat het grondvolume in de potten of in de volle grond invloed heeft op het waterverbruik, zal het duidelijk zijn dat er geen algemene regels te geven zijn voor het geven van water. Hierover kan men in het algemeen slechts stellen dat tijdens de groeiperiode een zekere mate van vochtigheid in de grond gehandhaafd moet blijven. Het ontbreken van enige wateropname via de wortels bij succulenten in de rustperiode mag als algemeen bekend verondersteld worden. Met de luchtvochtigheid is het echter anders gesteld.

Luchtvochtigheid

In de rustperiode draagt een hoge luchtvochtigheid bij aan het voorkomen van een al te grote indroging van de plant. Ook dauwvorming op de doorns komt 's winters voor en vergroot, door vochtopname via de doorns, de overlevingskans in de rustperiode. Van de in zeer regenarme gebieden voorkomende succulenten wordt aangenomen dat ze hun voortbestaan voor een groot deel aan deze dauwvorming danken.

Nu kan lucht slechts een beperkte hoeveelheid vocht bevatten. Men noemt de hoeveelheid water die lucht kan bevatten, uitgedrukt in kilogrammen waterdamp per kilogram droge lucht, de absolute vochtigheid of kortweg de vochtigheid. Naarmate de luchttemperatuur hoger is, stijgt de absolute vochtigheid dat wil zeggen: bij een hogere temperatuur **kan** de lucht meer vocht bevatten (zie figuur 10) of met andere woorden: de verzadigingshoeveelheid waterdamp in lucht (dikke lijn in figuur 10) is afhankelijk van de temperatuur.

Meestal zal lucht echter minder dan de verzadigingshoeveelheid aan waterdamp bevatten. Vaak wordt de vochtigheid van lucht uitgedrukt in de zogenaamde procentuele vochtigheid (Hp). Hiermee wordt bedoeld het quotiënt

*Digitorebutia
albopectinata*

Foto van
de schrijver

van de vochtigheid van het lucht/waterdampmengsel (H) ten opzichte van de met waterdamp verzadigde lucht (H_v) vermenigvuldigd met 100, dus $H_p = \frac{H}{H_v} \times 100\%$.

Meestal wordt de procentuele relatieve vochtigheid (e) gebruikt. Hieronder verstaat men het quotiënt van de waterdampdruk van het lucht/waterdampmengsel P (H_2O) vermenigvuldigd met 100, dus $e = \frac{P(H_2O)}{P(H_2O)_v} \times 100\%$

Uit de relatie die er tussen de procentuele vochtigheid (H_p) en de procentuele relatieve vochtigheid (e) bestaat, blijkt dat het verschil gering is (maximaal circa 4%).

$H_p = 100$ betekent de maximale luchtvochtigheid en $H_p = 0$ absoluut droge lucht. De welbekende haarhygrometer wijst de procentuele relatieve vochtigheid (e) aan (zie bijvoorbeeld thermohydrograafcurve, figuur 8). Bij temperatuursveranderingen varieert ook de procentuele vochtigheid.

's Zomers maakt dit allemaal niet zoveel uit, omdat de planten dan voldoende vocht via de wortels opnemen. 's Winters echter wordt geen vocht via de wortels toegevoerd en is de waterhuishouding van cactussen volledig van de luchtvochtigheid afhankelijk. Deze kan de overlevingskans van de plant dus in sterke mate beïnvloeden. Het beste kunnen we dit aan de hand van een voorbeeld bekijken. Stel dat de procentuele vochtigheid overdag in de kas 50% bedraagt bij een temperatuur van $20^\circ C$ en dat de weersomstandigheden in de loop van de dag en de daaropvolgende nacht niet veranderen. Verder mogen wij wel aannemen dat de luchtsamenstelling binnen en buiten de kas tengevolge van de altijd aanwezige ventilatie (bijvoorbeeld tocht door kieren) gelijk is. In figuur 10 zien wij dat lucht bij 50% vochtigheid en $20^\circ C$ een hoeveelheid water van 7,5 gram per kilogram droge lucht bevat. Daalt nu gedurende de nacht de luchttemperatuur van $20^\circ C$ naar $10^\circ C$ dan stijgt de procentuele vochtigheid tot 100% (zie horizontale lijn in figuur 10). Als de temperatuur nog verder daalt, bijvoorbeeld naar $5^\circ C$, zal de procentuele vochtigheid gelijk blijven op 100% en zal de absolute vochtigheid door condensatie dalen van 7,5 naar 5 gram/kg droge lucht. In de natuur komt deze condensatie vaak voor in de vorm van dauw, rijp of mist. De condensatie in kassen met enkele beglazing treft voornamelijk op aan de koude glasoppervlakken (bij een lage buitentemperatuur is het glas kouder dan de lucht in de kas), waardoor dit vocht nauwelijks ten goede komt aan de planten.

Bij kassen met dubbele beglazing is deze situatie gunstiger, doordat de

"Succulenta" is het verenigingsorgaan van de Nederlands-Belgische vereniging van liefhebbers van cactussen en andere vetplanten "Succulenta".

BESTUUR

Voorzitter: H. Rubingh, Valeriaanstraat 193, 3765 EN Soest.

Vice-voorzitter: M.M.M. Jamin, Lucas Gasselstraat 52, 5246 CG Rosmalen.

Secretaris: C.A.L. Bercht, Mauritsshof 124, 3481 VN Harmelen. Tel.: 03483-2300.

2e Secretaresse: Mevr. J.M. Smit-Reesink, Pr. W. Alexanderlaan 104, 6721 AE Bennekom. Tel.: 08389-7551.

Penningmeester: G.W. Leive, Prof. F. Andreaelaan 93, 3741 EK Baarn. Tel.: 02154-15645. Girorek.: 680596 t.n.v. Succulenta te Baarn, resp. bankrek.: 55.32.38.981 bij Algemene Bank Nederland t.n.v. Succulenta te Baarn. Voor België: rek.nr. 000-11.41.809-22 van de Belgische post-girodienst t.n.v. Succulenta te Baarn.

Alg. Bestuurslid: J. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Alg. Bestuurslid: F. Maessen, Kempke 3, 6075 AN Herkenbosch.

LEDENADMINISTRATIE

Administrateur: P. Dekker, St. Pieterstraat 27, 4331 ET Middelburg. Inlichtingen over en aanmelding van lidmaatschap, tevens propagandafolders. Het lidmaatschap kost voor leden in Nederland f 35,-, voor leden in België Bfrs 580 en voor leden elders wonende f 45,-. Inschrijfgeld voor nieuwe leden f 7,50/Bfrs 125.

MAANDBLAD

Redacteur: J.H. Defesche, Kruislandseweg 20, 4724 SM Wouw. Tel.: 01658-1692.

2e Redacteur: Th. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal. Tel.: 01650-36081.

Verenigingsnieuws: C.A.L. Bercht. Sluitingsdatum 15e van de maand voor het verschijnen.

Vraag en Aanbod en Advertenties: Mevr. J.M. Smit-Reesink. Sluitingsdatum: 15e van de maand voor het verschijnen.

ANDERE BELANGRIJKE ADRESSEN

Buiningfonds: A. de Graaf, Finlandplein 5, 3244 AE Nieuwe Tonge.

Bibliotheek: J. Magnin, Ooievaarstraat 3, 3291 XK Strijen. Katalogus f 1,50 te bestellen op girorek. 1345616 t.n.v. J. Magnin.

Clichéfonds: J.A. Schraets, Tegelseweg 131, 5912 BD Venlo.

Diatheek: H.M.S. Mevissen, Dinantstraat 13, 4826 LH Breda. Tel.: 076-875076.

Ruilen zonder Huilen: H. Leusink, Griffweg 15, 6745 XD Ede. De Klomp. Tel.: 08387-1794.

HET BOEK "DISCOCACTUS" DOOR A.F.H. BUINING

Het boek omvat 224 pagina's met 60 kleurenfoto's, 84 zwart/wit foto's, 33 tekeningen, 6 landkaarten en twee sleutels tot de soorten. Te bestellen door storting van f 30,- op girorek. 2845908 t.n.v. Succulenta Buiningfonds, Rosmalen, onder vermelding van "Discoboek". De prijs van de Duitse versie is f 35,- (für Deutschland DM 35,-); de Engelse versie kost eveneens f 35,- (for Great Britain £ 7,-).

HANDLEIDINGEN, BEWAARBANDEN EN VERENIGINGSSPELDJES

Handleiding voor het verzorgen en kweken van cactussen en andere succulenten, 3e druk 1981 à f 6,- (bij afname van 10 of meer exemplaren of indien afgehaald bedraagt de prijs f 4,50). Bewaarbanden voor 1 jaargang à f 16,- (f 13,- bij bestelling van 10 of meer, of indien afgehaald). Verenigingsspeldjes, in broche-vorm of als steekspeld à f 4,-; bij bestelling van 20 of meer f 3,50 per stuk.

Bestelling kan geschieden door storting of overschrijving van het betreffende bedrag op girorek. 3742400 van Succulenta afd. Verkoop, Venlo, met vermelding van de bestelde artikelen. (Tel.: 077-18627. Hr. Vorstermans).

AFFICHE

Het Bestuur heeft een (propaganda-)affiche laten drukken in kleur, formaat A3. Aan de onderzijde is een ruimte opengelaten waar een ieder naar behoefte een tekst op kwijt kan. Ze kunnen voor elk doel dienen: als versiering aan de muur, als cadeau, als raambiljet, bij beur-

zen, tentoonstellingen, etc. De prijs bedraagt f 1,- per stuk, exclusief de (hoge) verzendkosten. Als U ze wilt bestellen kunt U dat beter doen via Uw afdeling of indien U verspreid wonend lid bent bij de dichtsbijzijnde afdeling. Tevens zullen ze verkrijgbaar zijn op de Algemene Ledenvergadering, op vele beurzen, bij de Afdeling Verkoop van Succulenta en bij de secretaris (na telefonische afspraak).

DONATIES BUININGFONDS

De volgende donaties aan het Buiningfonds zijn ontvangen:

Mevr. L. Buining-Kroes	f 4000,-
Afdeling Eindhoven	f 100,-

Namens de Vereniging en het Buiningfonds danken wij beide donateurs zeer hartelijk voor hun bijdragen.

Het Bestuur

NOTULEN VAN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING GEHOUDEN TE HOOGEVEEN OP ZATERDAG 15 MEI 1982.

1. Om 14.05 uur opent de voorzitter, de heer Rubingh, de vergadering. In zijn openingswoord bedankt hij de afdeling Hoogeveen voor de voortreffelijke ontvangst 's morgens en complimenteert de heer Noltee met de uitstekende lezing. Met een korte beschouwing herdenkt hij de onlangs overleden heer de Slegte, erelid van Succulenta. Hij verontschuldigt Mevr. Smit, die niet aanwezig kan zijn.
2. Notulen A.L. 1981.
Deze worden onveranderd goedgekeurd. Wel wordt gevraagd bij de agenda voor de A.L. 1983 te vermelden, waar de verschillende jaarverslagen en notulen afgedrukt staan in het maandblad.
3. Binnengekomen stukken.
De secretaris vermeldt de correspondentie met de KMTP met betrekking tot de zgn. Groene Cirkel.
Het schrijven van de Flevohof wordt vermeld.
4. Financiële verslag 1981.
Op het cijferwerk over de financiële gang van zaken in 1981 geeft de penningmeester een uitvoerige toelichting. Er was over 1981 een batig saldo van ruim f 13.000,-. Ongeveer 3600 leden betaalden hun contributie, hetgeen echter f 4.000,- onder de verwachting bleef. Ongeveer 300 nieuwe leden konden ingeschreven worden. De verkoop van handleidingen, bewaarbanden en spelden bracht f 1.800,- op. De netto-opbrengst van het Clichéfonds bedroeg f 13.000,-. Door de hoge rentestand is er een royale interestopbrengst geweest.
De uitgaven voor het tijdschrift bleven binnen de begroting. De oplage is vanwege het gedaalde ledental teruggebracht tot 4000. Om het voor de adverteerders aantrekkelijk te houden zijn de advertentietarieven niet verhoogd. De uitgaven van de bibliotheek bedroegen f 1.600,-, waarvan f 900,- voor boeken.
Onder punt 22 staan de reiskosten, die de begroting overschreden. De kosten van de Algemene Ledenvergadering waren hoger dan het jaar daarvoor.
Over de balans: de voorraden zijn iets hoger dan vorig jaar door het gereedkomen van de nieuwe handleiding, die evenwel goed verkocht wordt.
Het Buiningfonds: de verkoop in 1981, die overging in de handen van de heer Jamin, was gering, netto f 1.096,99. Ondanks vele pogingen en inspanningen is de verkoop in het Engelse taalgebied niet noemenswaard. In de voorraad Discoboeken schuilt een belangrijk financieel risico.
5. Verslag kascontrolecommissie.
De heren Leusink en Van Dijk hebben de kascontrole uitgevoerd. Hun verslag luidt: "Op 19 maart 1982 werden ten huize van de penningmeester, de heer Leive, de boeken gecontroleerd en in orde bevonden. Een woord van waardering voor het vele werk van de penningmeester is zeker op zijn plaats, mede ook gezien de overzichtelijke en korrekte wijze van presentatie van de financiële situatie van Succulenta".
De penningmeester wordt door de vergadering décharge verleend en ontvangt de dank van de vergadering.
Voor de kascontrolecommissie in 1982 stelt de heer Link zich beschikbaar.

6. Begroting 1982. Contributie 1983.

De begroting wordt zonder commentaar aanvaard.

Op voorstel van de penningmeester stemt de vergadering in met handhaving van de contributie voor 1983 op het huidige peil. Wel wordt machtiging gevraagd en verkregen om na toestemming door de Ledenraad de contributie eventueel met maximaal f 5,- te verhogen.

Wederom wordt gevraagd naar de mogelijkheid de acceptgirokaarten ter inning van de contributie reeds in november te versturen. De penningmeester zal trachten het dit jaar te realiseren en te bekijken hoe dit uitvalt.

7. Bestuursverkiezingen.

Aftredend zijn Mevr. Smit en de heren Leive en Vostermans. De heer Vostermans is gezien de statuten niet herkiesbaar, de anderen hebben zich herkiesbaar gesteld. Voor de vacature heeft het bestuur de heer Schraets bereid gevonden zich kandidaat te stellen. Daar er bij het bestuur geen andere kandidaten zijn aangemeld, worden Mevr. Smit en de heren Leive en Schraets bij acclamatie herkozen respectievelijk gekozen.

In zijn dankwoord aan de heer Vostermans roemt de voorzitter hem als een van die mensen die bergen werk verzetten zonder zelf op de voorgrond te treden.

8. Instellingen etc.

a. Overlegcommissie Succulentarium.

De toedracht rond het moeten afstoten van het Succulentarium door het IVT en het uiteindelijk vinden van een geschikt nieuw onderkomen, te weten de Flevohof, worden uiteengezet. De Flevohof zal de collectie onderbrengen in een kas waarvan ongeveer 300 m² bestemd is voor de eigenlijke Succulentarium-collectie en 900 m² voor een show-collectie van succulenten. Door het plaatsen van schermen wordt er zorg voor gedragen dat diefstal niet mogelijk is.

Na de opstelling van de collectie zal nader met de Stichting Flevohof en het IVT (i.c. de heer Ruysch, die nog een aantal jaren zal optreden als adviseur) bekeken worden hoe de samenwerking met Succulenta gestalte moet krijgen. In elk geval zullen er mogelijkheden zijn om propaganda te voeren voor onze vereniging.

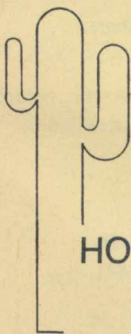
b. Maandblad.

Pas na aandringen van de voorzitter komen er opmerkingen, die voornamelijk het fotomateriaal betreffen. Zowel de kwaliteit als de onderschriften blijven extra aandacht vergen.

De redacteur zelf hoopt dat de financiële middelen het zullen gaan toelaten het aantal kleurenplaten nog verder te kunnen verhogen.

c. Ledenadministratie.

Het jaarverslag staat vermeld in het februarinummer. In een discussie komt naar voren dat de overgang naar de geautomatiseerde ledenadministratie nog niet in alle opzichten bevredigend is. Een werkgroep, bestaande uit de heren Leive, Maessen en Muller, zullen onderzoeken of het mogelijk is zelf een computer aan te schaffen. Een eventuele offerte zal aan de Ledenraad in oktober voorgelegd worden.

HOVENS cactuskwekerij

Markt 10, 5973 NR Lottum Tel. 04763-1693
Lottum vindt U, E3 richting Venlo afslag Venray
Grubbenvorst - Lottum.

Spec. kwekerij voor hobbyisten en verzamelaars

Een plantenlijst wordt op Uw verzoek gratis toegestuurd

Wij ontvangen regelmatig nieuwe cultuurimporten voor de verkoop

Geopend van maandag t/m zaterdag van 9-18 uur.

- d. Bibliotheek.
Het jaarverslag staat vermeld in het aprilnummer.
Aan de verzekering van het boekenbestand wordt gewerkt.
- e. Diatheek.
Het jaarverslag staat vermeld in het aprilnummer. Geen opmerkingen.
- f. Ruilen zonder Huilen.
Nagegaan zal worden of nieuwe leden inlichtingen ontvangen over de activiteiten van deze instelling. Opgemerkt wordt dat de technische uitvoering van de ruillijst te wensen over laat.
- g. Clichéfonds.
De heer Schraets vermeldt dat de omzet dit jaar duidelijk minder zal zijn dan voorgaande jaren. Een moeilijk punt vindt hij ook welke soorten de liefhebbers graag in de lijst zouden willen zien.
- h. Buiningsfonds.
Verslag wordt gedaan van de activiteiten aan de volledig herziene uitgave van het boekje van Korevaar. Dank wordt uitgesproken aan de afdeling Eindhoven en aan Mevr. Buining, voor hun giften aan het Buiningsfonds.

Alle medewerkers van de verschillende instellingen worden bedankt voor het vele werk dat zij belangeloos en vaak onopgemerkt voor de vereniging verzetten. De aanwezige medewerkers ontvangen applaus van de vergadering.

- 9. Propaganda.
De voorzitter richt een ieders aandacht nogmaals op de nieuwe affiche en op haar ontwerpster, Carla Wolters. Hij prijst haar voor de bijzonder geslaagde uitvoering en overhandigt haar als blijk van waardering een boek en een cadeaubon. Propaganda is een belangrijk element bij het winnen van nieuwe leden maar ook bij het binden van de huidige leden aan de vereniging. Een eerste taak ligt hier bij de afdelingen.
De afdeling Brabant-België heeft met betrekking tot propaganda een brief gestuurd o.a. met voorstellen wat ondernomen kan worden. De vergadering neemt kennis van deze brief.
Enkele ideeën komen naar voren o.a. een nationale plantenkeuring zoals dat in Engeland gebeurt.
- 10. Rondvraag.
Geen animo, of liever gezegd, iedereen is voldoende ingelicht.
- 11. De plaats van de Algemene Ledenvergadering 1983 zal zijn Ede, de datum 28 mei 1983.
De organisatie van een programma zal door het bestuur geschieden.
- 12. Om 16.45 uur sluit de voorzitter, onder dankzegging van de aanwezigen, de vergadering.

L. Bercht, secretaris

CACTUSSEN - SUCCULENTEN

A. N. BULTHUIS EN CO.

3945 ZG Cothen - Groenewoudseweg 14

Sortimentslijst wordt na storting van f 1,-
toegezonden. Girorekening 124223.

's Zondags gesloten
Postbus 12 - Tel. 03436-1267

PLANTENHANDEL A. H. Abels.

Grootste gesorteerde zaak in Noord
Holland in cactussen en succulenten.
In- en verkoop.

Singel-Bloemmarkt t/o 494-496.
Amsterdam. Tel.: 020 - 227441.

Verslag Drie Landen Konferentie 1981

Dat mooi weer en de 3LK meestal samengaan, is ook dit jaar wel weer uitgekomen, al zag het er die zaterdag 26 september niet naar uit, toen we in de stromende regen naar het Vakantieoord Hengelhoef in Houthalen (België) reden. Maar, toen we ± 1.30 uur de oprijlaan van het vakantieoord opreden scheen de zon.

Na het uitdelen van de lakens en de sleutel van de werkelijk prachtige bungalow (met douche en toilet) in ontvangst te hebben genomen, begon deze 3LK met enkele discussie bijeenkomsten, verdeeld in taalgroepen, o.a.: dhr. C. v.d. Wouw over Asclepiadaceae en de ontwikkeling der soorten.

Na het avondeten werd de 3LK geopend door dhr. W. Simon uit Duitsland, waarna de heer Brian Lamb (Engeland) het woord kreeg over: Succulenten op mijn reizen, van zeeniveau tot 3000 m. Hierbij geassisteerd in het Nederlands en Duits. Zo rond 19.30 uur was er een ruil- en verkoopbeurs onder de deelnemers, waar toch wel de nadruk op verkoopbeurs gelegd moet worden. Deze beurs blinkt ieder jaar weer uit vanwege de kwaliteit van de planten, zelfs de meest doorgewinterde liefhebber kan hier wel wat naar zijn zin vinden.

Wij begonnen de zondagmorgen met een wandeling door de bossen rondom Hengelhoef, waar we tientallen soorten paddestoelen zagen.

Omstreeks 10.00 uur 's morgens begon een voordracht door dhr. Beukelaers (België), over *Astrophytums*, met overvloeiende dia's en achtergrond muziek.

Een zeer goed verzorgde lezing. Het was jammer, dat het laatste gedeelte door tijdgebrek wat ingekort moest worden.

De heer J. Chalet (Zwitserland) vertoonde daarna een serie fraaie dia's over: De cactussen van Brazilië.

Na het middagmaal werd de 3LK afgesloten met een ruil- en verkoopbeurs, waar ook niet-deelnemers welkom waren.

Terugkijkend op deze 3 Landen Konferentie (de 14e) mogen we wel stellen, dat ook deze 3LK weer een succes was; met ongeveer 300 overnachtingen.

De stemming onder de deelnemers was uitstekend en vele nieuwe contacten zijn weer gelegd, ook internationaal. Oude bekenden begroet, vele afspraken om elkaar eens te bezoeken zijn gemaakt en nieuwe ideeën opgedaan.

Ik wil gelijk van deze gelegenheid gebruik maken, om de organisatoren van de 3LK te bedanken voor het vele werk, wat vooraf gaat, voordat alles definitief rond is. Een werk dat toch belangeloos in de avonduren gedaan wordt.

Andries Droog

TUINCENTRUM "ARIZONA"

Gespecialiseerd in cactussen en vetplanten
Grote collectie met veel aparte soorten.

Concurrerende prijzen. **Aalsmeerderweg 93, naast Peugeot-garage**
4232 CJ Aalsmeer - Tel. 02977-26133

Kees en Martine Bos

andere succulenten
cactussen

Kanaalweg 16,
1749 CE SCHOORLDAM
(Warmenhuizen)
Tel.: 02269 - 2694

Liefhebbers
zijn de hele week welkom!

Planten en Cactussenhandel

A. VAN ACHTHOVEN & ZN.

Wij bezitten een zeer grote collectie
cacteeën. Uniek in Amsterdam!
Regelmatig uitbreiding van ons assortiment.

Singel-Bloemmarkt t/o 528 (Geelvinksteeg), Amsterdam. Tel.: na 18.00 uur
020-101641.

EVENEMENTEN

- 26 juni : Ruil- en verkoopbeurs Grusonia
21-22 aug. : Tentoonstelling afd. Noord- en Midden-Limburg in de Jochum-Hof
28 aug. : Ruilbeurs van het Oosten
4 sept. : Ruilbeurs van het Noorden
25-26 sept. : 3 LK te Hengelhoef

AFDELINGSNIEUWS

Afd. Brabant-België

- 26 juni : Bezoek aan de cactusverzameling van de Nationale Plantentuin te Meise.
Vertrek om 9.15 uur vanaf de Tuinbouwschool te Vilvoorde.

Afdeling Dordrecht

- 1 juli : Lezing over vruchten van succulenten door de heer Bakelaar.

Afdeling Eindhoven

- 5 juli : Lezing door de heer Sterk over de Ontwikkelingslijn en groepsindeling van cactussen.

Afdeling Gouda

- 17 juni : Verslag over een reis naar Engeland
Samenkomst: Het Brandpunt. Aanvang 20.00 uur

Afdeling Groningen

- 17 juni : Rondwandeling in de Hortus

Afdeling Hoekse Waard

- 1 juli : Lezing door de heer Magnin over van Pereskia tot Mammillaria.
Samenkomst: Lagere Agrarische School te Klaaswaal. Aanvang: 20.00 uur.

Afdeling IJsselstreek

- 18 juni : Onderlinge ruil- en praatavond
Samenkomst: Bij de Fam. Harders te Losser.

RUILBEURS GRUSONIA

Op 26 juni organiseert de vereniging Grusonia een ruil- en verkoopbeurs in zaal Don Bosco aan de Pastoriestraat te Torhout. De aanvang is om 14.00 uur.

TENTOONSTELLING CACTUSFLORA

Op 26 en 27 juni organiseert Cactusflora een cactustentoonstelling in het Provinciaal Instituut voor Tuin- en Landbouw, Mechelsevest te Leuven.

Cactussen

Aloes

Coniferen

Tillandsias

Uitzonderlijke boeken

Succulenten

Bromellias

Over diverse onderwerpen

Exotica

Kamerplanten

Epifyten

NATUUR & BOEK Elandstraat 58

2513 GT Den Haag tel. 070-64 62 77

SUKKULENTENTUIN

FAM. VAN DONKELAAR

Laantje 1

Werkendam

tel. 01835-1430

AANBIEDING:

5 Hangcactussen voor f 25,00

20 porties zaad van

Mesems voor f 17,50

Na ontvangst van dit bedrag op giro
1509830.

Gratis zaadlijst na aanvraag, planten-
lijst na ontvangst van f 3,50.

VERSLAG EXCURSIE AFD. IJSSELSTREEK

I.v.m. het 20-jarig bestaan van de afdeling, maakten de leden van de afd. IJsselstreek een uitstapje langs twee cactuskwekerijen.

's Morgens werd een bezoek gebracht aan de heer Bongaards in de Lier waar een ieder zich zijn wensen kon vervullen. Zowel voor de beginner als voor de gevorderde cactusliefhebber waren hier wel planten te vinden en dit alles in een prachtige bloemenzee.

's Middags ging de reis verder naar de heer Lakerveld in Lexmond waar menigéén jammer genoeg erg teleurgesteld werd, gezien de maandelijkse advertenties in Succulenta. De prijzen waren erg hoog en het uiterlijk van de planten was voor de meeste cactusliefhebbers een ware teleurstelling.

Vanuit Lexmond ging de reis weer richting Overijssel. Al met al een gezellige en leerzame dag.

Namens het bestuur
van de afd. IJsselstreek
G. Lucas-Hermesen (secr.)

PROGRAMMA VAN DE 3 LANDEN KONFERENTIE TE HOUDEN OP 25-26 SEPTEMBER 1982 TE HOUTHALEN, BELGIË.

Op zaterdag 25 en zondag 26 september 1982 zal de 3 LK gehouden worden in "Domein de Hengelhoef" te Houthalen in België.

Het programma hiervoor is als volgt:

Zaterdag 25 september, aanmelding der deelnemers en afhalen van o.a. sleutels en lakens.

15.00 uur Gespreksgroepen:

over Kassenbouw-verwarming-isolatie

15.30 uur over hydrocultuur-voedingsstoffen

16.00 uur over bestrijdings-middelen (Bayer)

16.30 uur over Notocactussen (K. Prestlé)

18.00 uur Avondeten

19.30 uur Dr. A. Lau met een diavoordracht met als titel: "Mijn reizen in Midden- en Zuid-Amerika"

21.30 uur De heer Robert uit Frankrijk met een dia-voordracht over Zuid-Afrika.

Daarna gezellig samenzijn in de bar.

Vanaf 15.00 uur is er een **permanente ruil- en verkoopbeurs** voor de deelnemers aan het weekend, op het overdekte terras van de bar.

Er zullen Belgische en Nederlandse kwekers aanwezig zijn, daarnaast nog vele liefhebbers met hun eigen ruil en verkoopplanten.

Zondag 26 september

8.00 uur Ontbijt

9.00 uur Gelegenheid tot bijwonen van R.K. Mis

10.00 uur De heer W. Sterk uit Nederland met een dia-voordracht over "De ontwikkeling van de cactusplant in al zijn vormen".

11.00 uur Dr. Med. P. Rosenberger met een dia-voordracht over "Tillandsia"

12.00 uur Middagmaal

13.30 uur Ruil- en Verkoopbeurs voor deelnemers van het weekend en anderen, trekking van de tombola.

De kosten van deelname aan het gehele weekend bedragen, inclusief 3 maaltijden en 1 overnachting voor:

	Volwassenen	Kinderen tot 6 jaar	Kinderen tot 12 jaar
2-persoons studio	f 60,00		
toeslag 1-persoons	f 5,00	weekend f 18,00	weekend f 45,00
deelname alleen op zaterdag	f 21,00	alleen zaterdag f 8,00	alleen zaterdag f 8,00
deelname alleen op zondag	f 27,00	alleen zondag f 11,50	alleen zondag f 12,00

Opgaven voor 28 augustus 1982 bij J. v.d. Ven-v. Gerwen, St. Janstraat 51, 5507 NB Oerle. Tel.: 04905-1207.

Betaling s.v.p. tijdig op postrekening no. 1111923 op bovenstaand adres, onder vermelding "deelname ... personen 3 L.K."

Hebt U eventueel plaats over in uw auto? Neem iemand mee!

Maak een een **vacantietrip** naar
Cactuskwekerij Lakerveld
voor vele mooie soorten... die nog
betaalbaar zijn ook.

Lakerveld 89, Lexmond
(tussen Lexmond en Meerkerk).
Tel.: 03474-1718.
Excursies krijgen 10% korting.

Karlheinz Uhlig Kakteen

053 Kernen i.R.
Rommelshausen
W.-Duitsland Lilienstrasse 5

Aanvulling plantenlijst 1982/83

	DM	DM
Ariocarpus furfuraceus	25,-	- 35,-
Arrojadoa rhodantha	6,-	- 10,-
Austrocephalocereus purpureus	80,-	- 90,-
Buiningia purpurea	35,-	- 45,-
Copiapoa barquitenis	7,-	- 10,-
hypogaeae	7,-	- 10,-
wagenknechtii	8,-	- 10,-

Bedrijfsvakantie 6-31 juli 1982.

VRAAG EN AANBOD

Opgaven voor het julinumner moeten uiterlijk op 15 juni bij mevr. Smit zijn. Leden van Succulenta hebben per jaar recht op één gratis advertentie in deze rubriek. Alleen advertenties de liefhebberij betreffende worden opgenomen.

Te koop: een verzameling cacteeën van ongeveer 400 stuks in diverse grootten, prijs nader overeen te komen. Liefst in één koop. Tevens te koop een petroleumkacheltje met een automatische petroleumvuller, één jaar oud. De prijs hiervoor is f 250,-. Tel.: 070-645269 Den Haag. Bellen na 18 uur. J.G. Clar deij, De Constant Rebequeplein 21, 2518 RA Den Haag.

*****

Gevraagd: Hoya stekken van verschillende soorten, tegen vergoeding. N.A. Oud, Kruisbaan 19, 5051 BR Goirle. Tel.: 013-344041.

****

Te koop: Succulenta 1938 t/m 1978, ingebonden, en Dodonaeus, in één koop. Inlichtingen A. Bucquet, van Slichtenhorststraat 84, Nijmegen. Tel.: 080-221549.

****

DER KAKTEENLADEN

Verzendhandel

*hobbybenodigdheden
boeken*

Bent U iemand

- die een goedkope leverancier zoekt voor uitgebreide en nuttige kweekbenodigdheden?
- die zich interesseert voor informatieve of rijk geïllustreerde cacteeën- en andere bloemenboeken?
- die graag in alle rust thuis uitzoekt, wat U nodig hebt?
- dan moet U beslist onze uitvoerige lijsten met goedkope aanbiedingen aanvragen.

Wij verheugen ons op iedere aanvraag

Jörg Köpper

Lockfinke 7

D-5600 Wuppertal 1

W-Duitsland

binnenste glas- (of kunststof) wand niet kouder is dan de lucht in de kas. Hierdoor kan af en toe ook vocht op de doorns en het epidermis (= opperhuid) van de planten condenseren en opgenomen worden, waarmee al te sterke indroging van de plant voorkomen wordt.

De situatie in de enkelbeglaasde kas kan nog ongunstiger worden, wanneer wij de temperatuur door middel van onze verwarming op circa 10° C handhaven, terwijl de buitentemperatuur lager is, bijvoorbeeld 5° C.

De procentuele vochtigheid in de kas zal dan geen 100% maar circa 70% bedragen. Dus in plaats van vocht op te nemen, zoals in de natuur, of geen vocht te verliezen bij een zo hoog mogelijke luchtvochtigheid in een dubbelbeglaasde kas, zullen de planten in een enkelbeglaasde kas ook 's nachts nog vocht kunnen verliezen. Naarmate de buitentemperatuur lager is, bijvoorbeeld bij vriezend weer, wordt de situatie voor de planten steeds ongunstiger. Wanneer wij de kastemperatuur lager kiezen, bijvoorbeeld 5° C, is het verschil met de buitenvochtigheid minder groot. Dit is bovendien buitengewoon gunstig voor het energieverbruik. Op enkele uitzonderingen na (bijvoorbeeld *Melocactus* en *Buiningia*) is dit voor de meeste cactusgeslachten een uitstekende overwinteringstemperatuur tijdens de nachten. Overdag loopt de temperatuur in de kas al snel op boven 5° C (zie figuur 8) en kan zelfs gelucht worden om te profiteren van de in het algemeen hogere luchtvochtigheden van de buitenlucht. Vanwege het gevaar van overmatig vochtverlies is het niet aan te bevelen om 's winters de luchtvochtigheid kunstmatig te verlagen.

Bij een eventuele ongewenst hoge vochtigheid (bijvoorbeeld tengevolge van regenlekkage of te vochtige grond) zijn er wel methoden om deze te verlagen. Zo kan men het water uit de lucht condenseren aan een koud oppervlak (luchtcirculatie door een koeler) of absorberen met behulp van een geschikt droogmiddel, zoals silicagel of calciumchloride. Eerder dan de luchtvochtigheid te verlagen, ben ik geneigd om deze 's winters te verhogen. Methoden die hiervoor ter beschikking staan, zijn bijvoorbeeld het verstuiven van water in de lucht, het mengen van de lucht met lucht van een hogere vochtigheid en het in contact brengen van de lucht met water. De gemakkelijkste en meest effectieve is de eerste methode, het nevelen. Bij droge en/of zonnige weersomstandigheden in de winter kan men hiermee de beste situatie scheppen voor de plant in zijn rustperiode, namelijk droge wortels en wortelhals en het beperken of voorkomen van vochtverlies door middel van een hoge luchtvochtigheid.

(slot volgt)

Drs. J. Lebensweg 8, 6118 GB Nieuwstadt

Cissus of Cyphostemma?

PETER VAN DE WAAL

Allereerst kan men vaststellen dat de eerste naam in Nederland veel voorkomt onder de kamerplanten. Het Handboek der Bloemisterij behandelt een viertal species t.w. *Cissus antarctica*, *C. discolor*, *C. rhombifolia* en *C. njejerre*. De naam *Cissus* is de Latijnse transcriptie van het Griekse woord *Kissos* = klimop. De genoemde planten zijn alle klim/hangplanten en behoren tot de familie der *Vitaceae*. Deze niet-succulente planten zijn zeer sterk, want ze groeien zelfs in donkere kamerhoeken boven de verwarming! Een succulente soort die wel veel lijkt op de voornoemde soorten n.l. *Cissus quadrangularis*, blijft ingedeeld bij deze groep.

Gaan we een stapje verder en bekijken we *Cissus juttae* en vergelijken we deze met de vorige, dan komen we al snel tot de conclusie dat deze, en nog een aantal, flink afwijken van de monstervormige knol, die uitgroeit tot een flinke stam met bladeren in de kop. Deze groep heet thans *Cyphostemma*. De *Cyphostemma juttae* is een vrij veel voorkomende soort in onze verzamelingen, maar *C. bainesii* is wat zeldzamer en *C. seitziana* en *crameriana* zijn zeer zeldzaam. Een pas door mij verworven plant die de naam *Cyphostemma uter* draagt blijft in deze omschrijving achterwege omdat hij nog bladloos is.

De *C. juttae* en de *C. bainesii* lijken voor wat betreft de stamvorm veel op elkaar, al wordt de eerste wat hoger. *C. seitziana* is totaal anders en heeft een peervormige stam (stoofpeer) en is bijna niet vertakt, terwijl *C. crameriana* nooit met de andere verward kan worden, omdat deze een typische boomstam vormt en niet vertakt is.

Hieronder volgt een beschrijving van de vier succulente soorten. De bloeiwijzen worden niet behandeld, omdat deze voor de liefhebber minder interessant zijn.

***Cyphostemma juttae*:** herkomst Zuidwest-Afrika.

De stam die 2 meter hoog kan worden is kegelvormig of bestaat uit rechtopstaande takken die aan een enkele basis zijn ontstaan. De afschilferende papierachtige geelgroene bast is vrij dun, maar hard en taai. Dit schilferen gebeurt na de groeitijd, de bast verweert en brokkelt af.

De kortgesteelde bladeren die ca. 50 cm lang en 25 cm breed kunnen worden, zijn enkelledig, zaagtandvormig en ovaalpuntig. De kleur van het blad is blauwgroen, glanzend en wasachtig. In de felle zon kunnen ze rood verkleuren. (De planten staan bij mij in de halfschaduw en gedijen er prima). Aan de onderzijde van het blad zijn de nerven licht behaard.

De vrucht, een besje met een pit, is eivormig en hangt in een losse tros. De kleur van de bessen is meestal donkerrood, maar kan verlopen naar geelrood wat afhankelijk is van de standplaats.

Een mooie en interessante variëteit van de *C. juttae* heet *ternatus*. Het blad en de stamvorm wijken af van de *C. juttae*.

***Cyphostemma bainesii*:** Op het eerste gezicht lijkt een bladloze stam precies op een stam van de *C. juttae*, maar er zijn echter een paar fundamentele verschillen. Ten eerste wordt de stam meer flesvormig en de hoogte zal maximaal 1 meter bedragen.

De bast is matgeel tot groen en schilfert eveneens als bij de *C. juttae*.

De bladeren zijn kortstelig en drieledig, bijna handvormig. De middelste lob is het langst n.l. 30 cm bij 18 cm breed en dus minder groot als bij de *C. juttae*. Ze zijn ook zaagtandvormig maar minder grof en vlakker. Een specifieke eigenschap van *C. bainesii* is dat de nieuwgroei een paarsrode kleur heeft. Er zijn echter streekvormen die dit in minder mate hebben. De jonge bladeren zijn aan beide zijden met donsharen bedekt. Later verdwijnt dit en worden ze mat blauwgroen.

De vruchten zijn lichtrood en rond van vorm.

De twijfel tussen *C. juttae* en *C. bainesii* wordt pas weggenomen als er blad aan komt. In het boek "Die grossartige Welt der Sukkulanten" van Werner Rauh worden *C. bainesii* en *C. crameriana* op elkaar lijkend aangeduid, het tegendeel is echter waar.

***Cyphostemma crameriana*:** In tegenstelling tot de twee andere soorten hebben we hier met een boom te doen, een boom die heel groot kan worden. De enkele stam kan bij de basis zo dik worden dat hij door twee mensen niet omarmd kan worden en loopt spits toe waaruit de eerste takken ontstaan.

*Cyphostemma
bainesii*

Foto van
de schrijver

Deze ontstaan bij een oudere plant $\pm$ 5 meter van de grond. De plant van deze grootte kan een leeftijd van 2000 jaar hebben. De vrijwel lidtekenloze stam is glad en lichtgeel. De bast is dik en hard. Ze schilfert niet zoals de vorige twee, maar vervelt. De bladstengels zijn $\pm$ 10 cm lang waaraan drieledige bladeren zitten die aan de basis niet vergroeid zijn. Ze zijn 40 cm lang en 20 cm breed, fijn en regelmatig getand en aan de randen dieplood getint. Aanvankelijk zijn ze tweezijdig witviltig behaard. De bovenzijde wordt later wasachtig frisgroen.

De vruchten zijn rond van vorm en roodgeel van kleur. *C. crameriana* is een specifieke plant met zijn mooie symetrische en typerende bladeren.

Cyphostemma seitziana: Knolvormig, kortgepunte en onvertakte stammen, waarvan in Zuid-Afrika exemplaren zijn met 60 cm basis doorsnede. Hij heeft veel eigenschappen van *C. crameriana*. Er zijn sterke aanwijzingen die duiden op een streekvorm van de *C. crameriana*. De *crameriana* hoort thuis in de noordelijke Bosveld-streken, waar het veelvuldig kan regenen, terwijl de *seitziana* slechts met zeevocht op de droge bergen van de Namibwoestijn genoeg moet nemen.

De vruchten, bladeren en bloeiwijzen lijken veel op die van *C. crameriana*, maar het blad is iets kleiner, dofgroen en niet wasachtig. De randen zijn grover, onregelmatiger gekarteld en minder of helemaal niet rood gekleurd.

Teeltaanwijzingen:

De afschilferende bast mag er nooit afgetrokken worden anders kunnen er wondjes ontstaan.

Als de bladeren vallen mag de plant absoluut geen water meer hebben. De bladeren gaan in de herfst verschrompelen. In de lente loopt de plant uit en dan kan men beginnen met het gieten. Ze verdragen een flinke watergift. De *C. seitziana* moet iets minder hebben (zie standplaats).

De vetplantachtige huid ten spijt is hij aardig bestand tegen koude. Enkele planten die ik met de post kreeg doorstonden -5° C.

Ze passen zich snel aan en groeien goed in neutrale grond die niet te

schraal is. De drainage moet goed zijn, wat trouwens voor alle planten geldt.

De vruchten kunnen geoogst worden als ze beginnen af te vallen. Na gedroogd te zijn op een krant, weken we de bessen 48 uur voor en planten ze dan 5 cm uit elkaar in een met goede humus gevulde zaaibak.

Gespannen lucht en halfschaduw is nodig voor het kiemen dat meestal 100% resultaat geeft. Maar deze hoeft niet spontaan te zijn, want het kan maanden duren voordat alles ontkiemd is.

Vegetatieve voortplanting (dit is het vermeerderen van planten d.m.v. stek of worteluitlopers) gaat goed door het nemen van stek van de takken of afgebroken stammen. Ze worden op vochtige grond gezet waarna ze krachtig en spontaan wortelen. Ze kunnen zelfs op elkaar geënt worden.

Voor zover bekend is worden de *Cyphostemma's* zelden door ziekten of plagen aangetast.

Vergelijking:

Stam:	<i>C. juttae</i>	<i>C. bainesii</i>	<i>C. crameriana</i>	<i>C. seitziana</i>
	2-2 m hoog, vertakt en en kegelvormig	1 m hoog, vertakt en flesvormig	7 m hoog, onvertakt, spitstoelopend en glad	knolvormig, onvertakt, puntig en 60 cm Ø
Bast:	geelgroen, schilfert, papierachtig, dun hard en taai	matgeel tot groenachtig, papierachtig, dun hard en taai	lichtgeel, verfelt, vrij dik hard en metaalachtig	bruingeel, schilfert in kleine deeltjes af
Vruchten:	eivormig van donker tot geelrood	rond lichtrood	rond roodgeel	rond roodgeel
Bladeren:	nagenoeg stengelloos, 50x 25 cm enkelledig, ovaalpuntig, grof zaagtandvormig, wasachtig bl.gr. harige nerven	korte stengel, 30x18 cm, 3-ledig handvormig, vlakzaagtandvormig, mat bl.gr. 2-zijdig donsachtig behaard	stengel tot 3-ledig, regelmatig, fijn zaagvormig getand, 2-zijdig viltig behaard, frisgr. wasachtig, randen en stelen d.rood	kortgesteeld, zelfde blad als <i>crameriana</i> maar kleiner en grover getand, niet altijd roodgerand, dofgroen

Literatuur: Handboek der bloemisterij, D. v. Raalte.
Die grossartige Welt der Sukkulenten, W. Rauh.
Aloë, S.J. Vermaak.

Enkweg 11, 7242 KA Lochem

Echinocereus leeanus (Hook.) Lem. 1886

W. STERK

= *Cereus leeanus* Hook. In *Curtis Bot. Mag.* 75:pl 4417 1 januari 1849

Echinocereus leeanus

Foto van de schrijver

syn. Echinocereus acifer (Otto) Lemaire 1886
 = *Cereus acifer Otto in Salm-Dyck. Cact. Hort. Dyck 1849-1850*
syn. Echinocereus marksianus n.n. (niet beschreven naam)

Na dit lange, nog niet eens geheel volledige opschrift eerst een beschrijving van mijn plant.

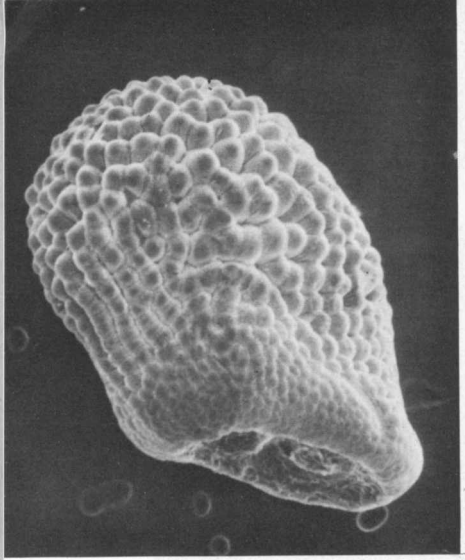
Plant 13 cm hoog, 5 cm doorsnede, 6-10 randdoorns, 4 middendoorns tot 2,5 cm lang. De langste geel-grijs de andere bijna zwart. 11 ribben onder de areolen ingesnoerd. Bloem tot 10 cm lang 6,5 cm middellijn bloed-rood later steenrood. Helmdraden onderaan bijna wit, naar boven roodachtig. Stuifmeel oranje-geel. Stempels groen stijl crème-wit. Onderste deel bloembuis met behaarde areolen en vrijwel zwarte doorns, groen, naar boven overgaand in rood met donkere roodachtige schubben. De bloemen blijven bij niet te warm weer ongeveer een week goed.

Zoals hierboven al vermeld is deze soort 1 januari 1849 beschreven naar een plant die geschonken was door Mr. Lee van de Hammersmith kwekerij. Deze ontving de plant uit Frankrijk als onbekende soort, afkomstig uit Mexico. De beschreven plant was echter groter, bijna 30 cm en 10 cm dik, met 12-14 ribben. Van de bloemen worden geen afmetingen gegeven. Wel aanwijzingen voor de kweekwijze. Als grond wordt aanbevolen lichte leem vermengd met gezeefde kalksteentjes en wat scherp zand. Weinig water geven, in een tamelijk warme en droge atmosfeer in de zomer; in de winter vorstvrij en geen water, maar enkele graden vorst kan geen kwaad volgens J.S., wie dat dan ook geweest mag zijn.

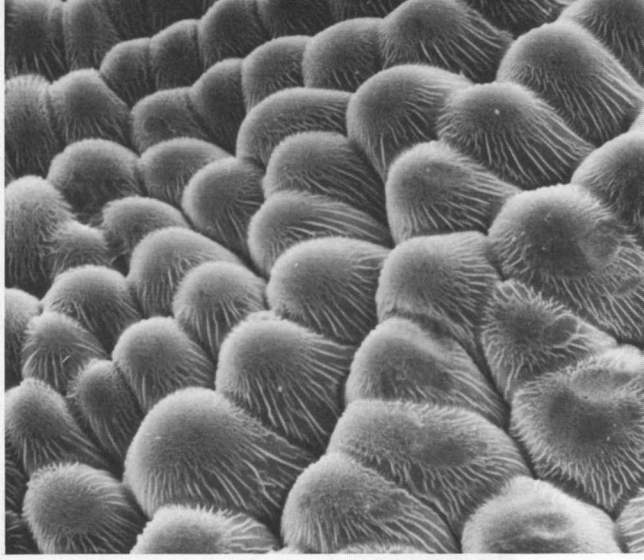
Dat we zo grote planten niet meer kennen is niet zo bijzonder. Misschien komen ze in Mexico nog wel voor, maar er schijnen er na deze plant nooit meer naar Europa gekomen te zijn.

De soort die ik beschouw als synoniem met *E. leeanus*, nl. *Echinocereus acifer* is kort na deze beschreven, slechts enkele maanden. Daardoor is de eerste naam dan ook de geldige. *E. acifer* is beschreven als 12,5 cm hoog en 5 cm dik. 8-10 randdoorns en 4 purperbruine middendoorns tot 2 cm lang, bloemen onbekend.

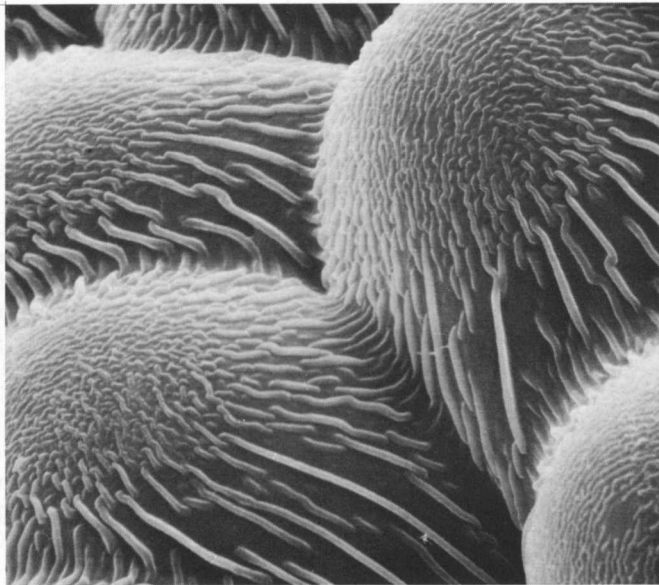

REM-foto van een zaadje van *Echinocereus leeanus*, 50 x

REM-foto van deel van de zaadhuid van *Echinocereus leeanus*, 200 x

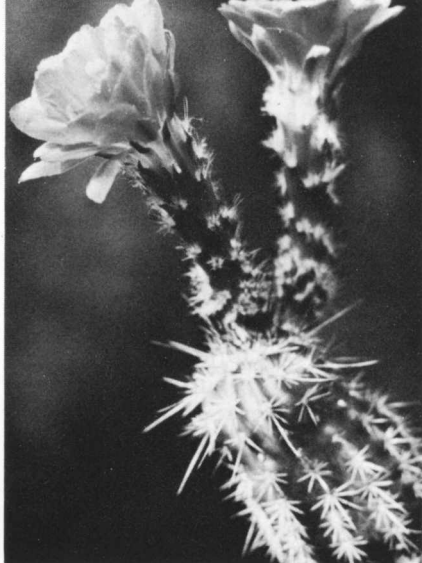

REM-foto van deel van de zaadhuid van *Echinocereus leeanus*, 1000 x

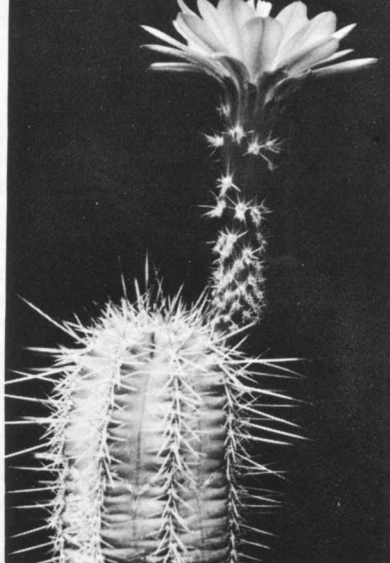
Dit laatste lezen we bij dergelijke oude beschrijvingen nogal eens. Soms blijkt zelfs dat als de planten in bloei komen, ze in een ander geslacht blijken thuis te horen.

De beschrijving met een afbeelding in kleur van *E. acifer* is te vinden in Krainz, Die Kakteen 1. X, 1974.

Daar staat ook, evenals bij Backeberg dat de plaats in de Staten Durango en Coahuila in Mexico gevonden is. Dit is echter een opgave van Schumann. In de oorspronkelijke beschrijving is geen vindplaats aangegeven. Zoals Backeberg al aangeeft kunnen we *Echinocereus marksianus* n.n.

Echinocereus leeanus, acifer?

*Echinocereus leeanus als
Echinocereus marksianus bekend
Foto's van de schrijver*

ook bij deze soort rekenen. De onder deze naam voorkomende planten zijn van de plantenhandelaar Schwarz afkomstig, maar een geldige beschrijving van deze soort schijnt niet te bestaan. Wat onder deze naam in verzamelingen voorkomt zijn planten die iets slanker lijken en wat lichtere doorns hebben die ook iets dunner zijn dan van de oorspronkelijke soort.

Er zijn in de vorige eeuw een drietal variëteiten beschreven die niet meer met zekerheid zijn terug te vinden in onze verzamelingen. Misschien komen er nog eens planten van uit Mexico, maar voorlopig zijn er geen planten die met zekerheid recht hebben op de namen van deze variëteiten.

Ook een naam is *Echinocereus pleiogonus* (Lab.) Crouch waarvan ik wel de plant heb gezien maar nooit een bloem. De plant vinden we in het 6e deel van Backeberg "Die Cactaceae". Afb. 3495 blz. 3854. De plant lijkt niet op *Echinocereus leeanus* en daar de bloem niet bekend is, begrijp ik niet dat hier een verwantschap wordt verondersteld.

De REM-foto's van de zaden van *Echinocereus leeanus* zijn gemaakt door Hans van Wortel evenals de foto's van *Echinocereus radicans* in Succulenta 1980 blz. 255.

Over de mogelijkheden van deze manier van bestuderen van oppervlaktestructuren bij planten zie ook Succulenta 1980 blz. 212. Deze foto's laten structuren zien die met een gewone microscoop niet zichtbaar te maken zijn. Hierdoor is het mogelijk verwantschappen die al vermoed worden te steunen of soms ook minder waarschijnlijk maken. Ik had reeds foto's van zaden van mijn planten die ik onder naam *Echinocereus marksianus* heb gekregen. Zoals verondersteld kan worden zijn ze op alle belangrijkste punten gelijk.

Bij het bestuderen van planten zoals in dit geval het onderbrengen van meerdere namen bij een soort is het belangrijk van de planten zelf een beschrijving op te stellen van de verschillende vormen. We komen dan soms, zoals ook hier, tot de merkwaardige ervaring dat planten die op het oog verschillend zijn toch gelijke beschrijvingen opleveren.

Daarom hierbij ook een foto van de planten die ik onder de naam *Echinocereus marksianus* heb gekregen.

In Memoriam

de Slegte

Medio april bereikte ons het bericht dat op de 5e van diezelfde maand was overleden de heer J.L. de Slegte in de ouderdom van 93 jaar.
Lid, benevens erelid van Succulenta.

Enige woorden ter herinnering aan een man, waaraan de Rotterdamse vereniging bijzonder veel verschuldigd is, zijn hier zeker op hun plaats.

Lid geworden van Succulenta in januari 1926 werd hij al spoedig secretaris van een Rotterdamse vereniging van succulentieliefhebbers, welke vereniging slechts luttele maanden later als "kring" toetrad tot de landelijke vereniging. De weinige en summiere gegevens die ons uit die tijd nog resten geven voldoende aanleiding te veronderstellen dat zijn aandeel hierin niet onaanzienlijk is geweest. Uit het feit dat hij het secretariaatschap van de afdeling onafgebroken heeft mogen bekleden tot 1974, het jaar waarin hij 85 werd, blijkt niet alleen hoezeer hij zich steeds voor de vereniging heeft ingezet, maar tevens hoeveel vertrouwen de leden in hem hebben gesteld. Hij heeft dat vertrouwen nimmer beschaamd. Hij heeft de afdeling dan ook vele malen mogen vertegenwoordigen in de algemene ledenvergaderingen van Succulenta. Liefhebber in hart en nieren was hij een van de bindende factoren binnen onze vereniging.

Vers ligt daarom nog in ons geheugen het unieke gebeuren dat wij de viering van het 50-jarig bestaan van de Rotterdamse vereniging konden combineren met de viering van zijn 50-jarig lidmaatschap, zowel van Succulenta als van onze afdeling. Het moet voor hem daarbij een grote voldoening zijn geweest te kunnen konstateren dat "zijn" liefhebberij nog springlevend was.

Een beminnelijk en waardig mens en waardevol lid van Succulenta is heengegaan. Wij zijn hem dankbaar voor alles wat hij voor onze vereniging en haar doelstellingen heeft gedaan.

Het bestuur van de afdeling Rotterdam

BOEKBESPREKING

Friedrich Ritter: Kakteen in Südamerika, Ergebnisse meiner zwanzigjährigen Feldforschungen, Fr. Ritter Selbstverlag, D-3509 Spangenberg, 1980.

Deel 1: Brazilië, Uruguay, Paraguay: 378 blz., waarvan 288 tekst, 246 afbeeldingen in zwartwit, 12 kleurenplaten. Prijs: DM 45 (dit deel werd reeds door ons besproken). Deel 2: Argentinië en Bolivia: 482 blz., waarvan 350 met tekst, 378 zwartwit afbeeldingen alsmede 12 kleurenplaten, prijs DM 55. Band 3: Chili, 381 blz., waarvan 272 tekst, 378 zwartwit afbeeldingen en 13 kleurenplaten. Prijs DM 47. Deel 4: Peru, 452 blz., waarvan 353 met tekst, 325 zwartwit afbeeldingen en 15 kleurenplaten, prijs DM 51. Alle delen zijn ook afzonderlijk verkrijgbaar. Ieder deel met een uitvoerig zaken-, personen- en cactusnamenregister. Formaat 21x14,7 cm, 4-kleurige buigzame en gecoate omslag (m.u.v. deel 1).

Deel 1 bevat het voorwoord en een uitgebreide inleiding op alle delen. Op een gemakkelijk leesbare en voor leken begrijpelijke wijze worden de verwantschappen tussen de geslachten en soorten behandeld. En wel met gebruik van alle veldbotanische en areaalgeografische waarne-

mingen, welke de schrijver op de natuurlijke groeiplaatsen gedaan heeft. Daardoor werd het onvermijdelijk dat talrijke, tot dusver gebruikelijke namen, "opperuimd" werden. Ook werden reeds lang geldende namen op juistheid getoetst d.m.v. een vergelijken van Ritters resultaten op grond van zijn veldwerk. En dat allemaal met inachtneming van de regels van de Internationale Botanische Nomenclatuur-Code.

Een hoofddoel van zijn werk is precies vast te stellen hoe de systeeminpassing en hoe de juiste benaming van de Zuidamerikaanse cactussen horen te zijn. Het resultaat is naar mijn mening een werk dat tot het meest betrouwbare hoort, in elk geval in zoverre het eigen veldonderzoek van de schrijver betreft. Daarom wijst hij de verantwoording van al die taxa af, welke niet door hem zelf nagetrokken konden worden. Het zeer grote aantal afbeeldingen is voorts een goede hulp bij het bepalen van plantesoorten. Niet meetbaar blijven Ritters beleefde vermoeienissen, ontberingen en gevaren tijdens zijn reistochten, die hem per spoor, bus, schip, auto of te voet van het noorden van Zuid-Amerika naar het zuidpunt van Vuurland en van de Atlantische Oceaan tot in Brazilië voerden. En dat alles met veel bekapping, het verrichten van veldwerk, het maken van notities en vergelijkingen alsmede van de nodige foto's. Ritters boeken zullen bij de cactustiefhebbers een goed onthaal vinden. Kritiek van de zijde van de vaklieden zal wel niet uitblijven. Maar we moeten daarbij in ogenschouw nemen, dat alleen hij zo ontzettend veel veldwerk verricht heeft. Op de boekenmarkt is dan ook geen werk te vinden dat ons zo diepgaand over de Zuidamerikaanse cactuswereld kan informeren als juist dit gezamenlijke werk van Ritter. Alleen daarom al is het van harte aanbevolen.

H. Broogh, Am Beisenkamp 78, 4630 Bochum 6, B.R.D.

Vertaling: Th.N.

W. Hoffmann: Der schönste Kakteen in Haus und Garten. Mosaik Verlag GmbH, München, 1981, ISBN 3-570-01682-X, 192 bladzijden, 29 kleurenfoto's, 38 zwartwitfoto's, 19 tekeningen, stijve, geplastificeerde kaft, formaat 16 x 18,7 cm.

Dit boek richt zich naar mijn smaak meer tot de geïnteresseerde beginner, ofschoon door de hoeveelheid geboden informatie de gevorderde zijn kennis over het kweken van cactussen en andere succulenten nog eens ophalen kan. Dit werk is ingedeeld in de volgende rubrieken: het opzetten van een succulentverzameling in huis, in de kas, op balkon en/of buiten - de cultuur van cactussen: waterhuishouding en stofwisseling, watergift, luchtvochtigheid, substraat, potmateriaal e.d. - de voeding voor succulenten - ongedierte - hulpwerktuigen - de vermeerdering: zaaïen, stekken, enten - de cactusgeslachten met behandeling van een of meer soorten - de overige succulenten van Agavaceae tot en met Vitaceae - nuttige wenken zoals een werken bloeikalender, een verklarende lijst met Latijnse namen en de onontbeerlijke registers. Op een paar slordige naamfoutjes na valt op dit boek niet veel aan te merken.

Het is te bestellen bij: Der Kakteenladen, Lockfinke 7, 5600 Wuppertal 1, Duitse Bondsrepubliek, (bestelnr. 00 05 80), door overschrijving van DM 24,- naar postgirorekening: Post-scheckamt Essen nr. 2841 16-433 ten name van Der Kakteenladen. Geen bijkomende verzend- en verpakingskosten zijn verschuldigd.

G. Schäfer: Die Gattung Notocactus, uitgegeven door de ZFA Kakteen Sukkulenten, Kulturbund der D.D.R., 1980.

Deze voortreffelijke monografie over het cactusgeslacht *Notocactus* werd reeds door J. Theunissen uitvoerig besproken in *Succulenta* 60: 1, 22-23 (1981). Daarin werd vermeld dat het niet in de boekhandel verkrijgbaar was. Maar daarin is verandering gekomen, want het is te bestellen bij Der Kakteenladen door girering van DM 24,- (bestelnr. 00 13 80). Voor postgirorekening enz., zie vorige boekbespreking.

J. Riha & R. Subík: Welt der Kakteen und anderer Sukkulenten in Farbe. Mosaik Verlag GmbH, München, 1981, ISBN 3-570-05202-8, 325 bladzijden, 200 kleurenfoto's, 200 zwartwit foto's, 80 pentekeningen, harde kaft, losse geplastificeerde omslag, formaat 16½x23 cm.

Dit werk bevat ondermeer de volgende onderwerpen: wat zijn succulenten - de mens en de succulenten - waar groeien ze - hun biologische aanpassing - de botanische classificatie en benaming - de cultuur: behuizing, temperatuur, licht, water, substraat, verplanting, bemesting, vermeerdering, ongedierte en ziekten - de cactussen van Noord- en Midden-Amerika - idem van de Zuidamerikaanse steppen en bergte - de epifyten en andere woudcacteeën - de Agaven - de "Frangipani" - de Asclepiadaceae - de succulente composieten - bromelia's - succulente orchideeën - de dikbladige orchideeën - Euphorbia's - de succulente Liliaceae - de levende steentjes - de overige succulenten.

Dit boek is buitengewoon goed verzorgd, zowel druktechnisch als wat het platenwerk betreft. Zeker zijn de 200 kleurenplaten subliem te noemen. Daaronder zijn ook de nodige plaatjes, genomen op de groeiplaatsen zelf.

We durven dit boek rustig te kwalificeren als horend tot de betere werken op het gebied van onze liefhebberij. Overigens, het schrijversduo, dat ook de foto's maakte, behoeft geen nadere kennismaking. Immers zij zijn een begrip in het hedendaagse wereldje van succulenten-autoriteiten.

De prijs van het boek bedraagt DM 29,80. Per foto uitgerekend nog geen 9 cent per stuk. En dan gaan we nog voorbij aan de geboden uitstekende informatie. U kunt het bestellen zonder bijkomende kosten voor porto- en verzendkosten bij: Der Kakteenladen, Lockfinke 7, 5600 Wuppertal 1, Duitse Bondsrepubliek, (bestelnr. 00 01 80), door overschrijving van genoemd bedrag naar postgirorekening: Postscheckamt Essen nr. 2841 16-433 ten name van Der Kakteenladen.

Arie de Graaf en Frans Noltee: Handleiding voor het verzorgen van cactussen en andere succulenten, derde druk, uitgave "Succulenta".

Op de ledenraadsvergadering van 20 maart 1982 werd dit voor velen wel bekende werkje in derde druk gepresenteerd. En aldus belandde het ook op de redactietafel. Een bespreking van dit boekje, dat boordevol uitstekende informatie over onze praktische liefhebberij staat, is eigenlijk een ietwat overbodige zaak. Die het heeft, is er meestal zeer gelukkig mee. Die het niet heeft, weet amper wat zij of hij wel mist. Met de tweede druk (52 bladzijden druks) verschilt deze nieuwe uitgave (74 pagina's druks) hierin, dat er diverse herzieningen en uitbreidingen gerealiseerd zijn. Met name ook in de richting van hen die tot de groep van de huiskamerkwekers horen. Dit waardevolle maar in prijs goedkope boekje is een 'must', ook voor de gevorderde. Het bespaart veel kwekers verdriet en geld en optimaliseert bij goed gebruik de kennis over alsmede de vreugde in onze succulenteliefhebberij. Het is daarom dat uw redactie deze gebundelde raadgevingen van harte wil onderstrepen. Commentaar onzerzijds? Alleen een praktisch punt. Laat voor de aanstaande vierde druk de omslag niet meer aan geniet zijn. En geef het een rechte rug met de tekst "handleiding". Hoe dit werkje te bestellen is, staat elke maand onder de eerste bladzijde van het gele inlegvel in ons aller maanblad. Beslist doen als u het nog niet heeft of qua druk wenst bij te blijven.

Walther Haage: Kakteen von A bis Z, 760 bladzijden, 364 kleurenfoto's, 363 zwartwit foto's, ruim 1700 pentekeningen, stijve linne kaft, losse, geplastificeerd omslag, formaat 17 x 24 cm, Neumann Verlag, Leipzig-Radebeul, 1981, Prijs DM 85,-. (Verlag J. Neumann-Neudamm, Melsungen).

De hoogbejaarde Walther Haage, als cactuskweker in Erfurth (D.D.R.) een begrip in onze cactuswereld, heeft dan zelf nog het genoegen mogen smaken zijn uitvoerig naslagwerk als boek het licht te laten zien. En wij vinden dat hij er trots op mag zijn. Want als naslagwerk, zoals het dan ook geafficheerd wordt, is dit het meest complete, dat we tot dusver in dit genre mochten aantreffen. Want alle, tot einde 1979 bekende cactusgeslachten en -soorten zijn daarin opgenomen.

Omdat het letterlijk een naslagwerk is, kent dit boek geen enkele index. Alle geslachten met de bijbehorende soorten, variëteiten en vormen - alle soortnamen met verwijzing naar de geslachten - de namen van de bekende kwekers, schrijvers en cactusvorsers (ook onze Buining) - biologische namen en begrippen - dat allemaal staat strikt alfabetisch in dit boek verwerkt.

Wat we ook als een groot pluspunt zien, is dat de Latijnse benamingen steeds vertaald worden weergegeven. En via een accentteken wordt aangeduid, welke lettergreep van die Latijnse wetenschappelijke naam de klemtoon heeft. Veel voorkomende synoniemen zijn in elk geval ook opgenomen, zodat men niet op een lege plek staat. Welke naam geldig en welke synoniem is, hierin verschilt de schrijver soms blijkbaar van mening met andere schrijvers. Maar dat euvel zal wel haast niet uit te roeien zijn.

De bladspiegel is van het systeem twekolomsdruk. Deze indeling is praktisch omdat de informatie kort en krachtig, nochtans zo volledig mogelijk wordt weergegeven. De pentekeningen geven goed weer welke plant ze voorstellen, dan wel aangeven wat de bedoeling is zoals bij het onderwerp enten, de schematische weergave van het assimilatieproces enz.

De meeste zwartwit-foto's zijn duidelijk, hoewel genomen van klassieke cliché's, met soms wat harde contrasten. Ook beantwoorden de kleurenfoto's min of meer aan hun doel. Maar laten we vooropstellen dat het fotowerk in het raam van de opzet van dit werk niet zo bar belangrijk is. Wat ons betreft, had zonder het fotomateriaal dit boek praktisch niets aan waarde ingeboet.

Zeer belangrijk is ook dat de schrijver voor elke soort aangeeft, hoe elke cactus door de liefhebber verzorgd dient te worden.

Graag bevelen wij de geïnteresseerde dit boekwerk aan, dat ongetwijfeld de opvolger wordt van Backeberg's Lexikon. De prijs op zich is vrij hoog, maar voor wat erin geboden wordt die prijs wel alleszins waard. Het is te bestellen bij: Der Kakteenladen, Jörg Köpper, Lockfinke 7, 5600 Wuppertal 1, BRD, door overmaking van DM 85,- op postgirorekening: Postcheckamt Essen 2841 16-433. (bestelnr. 00 23 80). Geen porto- en verzendkosten worden in rekening gebracht.

Th.M.W. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal.

Internoto 2 (3) : 40-61, 1981. Hugo Schlosser opent dit nummer met een mogelijke verklaring voor het verschijnsel dat er bij een zaaisel vaak "nakiemers" zijn. In een 2e bijdrage zet hij een vraagteken bij de juistheid van de vermelding van zaadafmetingen in nieuwbeschrijvingen. Sjeff Theunissen vraagt aandacht voor *Notocactus muricatus*, een soort, die in de literatuur van ongeveer 150 jaar een geheel eigen geschiedenis heeft geleid. Naar aanleiding van de soms felle discussie over *Notocactus werdermannianus* stelt Peter Schosser de vraag, wat eigenlijk een soort is. Hij wijst erop, dat de kenmerken van de soort gedragen worden door een populatie, en niet door 1 plant, vanwege de erfelijke factoren. Er wordt een mogelijkheid aangegeven om de ook in West-Europa gezochte tijdschriften uit Oost-Europa te verkrijgen. In de vragenrubriek wordt om een verklaring gevraagd voor de zwart-bruine vlekken die Eriocactus- en in de winter vaak oplopen. Tenslotte een verklaring van de nieuwe redakteur hoe hij te werk zal gaan.

Internoto 2 (4) : 62-83, 1981

G. Schäfer opent dit nummer met een bespreking van *Notocactus muricatus*. Op grond van het bestuderen van oudere literatuur wijst Sjeff Theunissen erop, dat het geslacht *Notocactus* ten onrechte aan Berger wordt toegeschreven: als auteur van *Notocactus* moeten Backeberg en Knuth geciteerd worden. De cristenlijst van nr. 2, 1981 wordt aangevuld door Norbert Gerloff, waarbij een opname van *N. minimus f. cristatus* van de hand van A. Buining ter illustratie wordt aangeboden. Hugo Schlosser geeft vanuit de praktijk een aantal tips voor de inmiddels in werking getreden werkgroepen, terwijl het begrip "soort" door Peter Schosser onder de loupe wordt genomen.

Sjeff Theunissen, Vierschaarstraat 23, 4751 RR Oud Gastel

Kakteen Sukkulenten, Jahrgang 16, Heft 1, 1981

De titelpagina gaat getooid met een kleurenfoto van een bloeiende *Obregonia denegrii*. E. Herzog behandelt *Sulcorebutia cylindrica*. F. Ebel schrijft over het aanpassingsvermogen aan de droogteperiode tijdens de winter van enige plantensoorten, welke voorkomen op het Pedregal de San Angel, een groot basaltveld gelegen bij Mexico-Stad. G. Brennenstuhl gaat in op een eerder gepubliceerd thema: "Variëteit dan wel sport". S. Andreae schrijft over *Cereus peruvianus f. aureus*.

Kakteen Sukkulenten, Jahrgang 16, Heft 2, 1981

Een bloeiende *Weingartia chuquichuquiensis* siert gekleurd de omslag van dit nummer. G. Milkuhn verdiept zich in *Rebutia flavistyla*. F. Kummel koos Salm-Dyck, een bekend succulentendeskundige uit de vorige eeuw, als onderwerp voor zijn artikel. Over de winterhardheid van *Agave utahensis* geeft K. Klügling nadere informatie. Moeten nu de wetenschappelijke plantennamen dan wel de volksbenamingen ervoor gehanteerd worden, zo vraagt S. Brehme zich af. Daarbij wordt ook een lijst van volksnamen voor vele succulente planten afgedrukt. Dit nummer eindigt met de gebruikelijke literatuurbespreking.

Literaturschau Kakteen, Jahrgang 5, No. 1, 1981

Het grootste gedeelte wordt ingenomen door een bijeenkomst van recente nieuwbeschrijvingen van soorten, variëteiten en vormen. Het betreft publicaties uit de periode 1977-78. Voorts worden de nieuwe boeken besproken, tijdschriften behandeld en er is zelfs een vaste rubriek voor filatelisten, die zich toeleggen op het verzamelen van postzegels, waarop succulente planten staan afgebeeld.

Mitteilungsblatt des AfM, II/81

Deze uitgave begint met deel 2 van een (vertaald) artikel van de hand van A. Beard over haar cactusreiservaringen in de Mexicaanse provincie Neder-Californië.

F. Krähenbühl heeft het over dubbele benamingen bij *Mammillaria*'s.

W. Feiler schrijft over *Mamm. centraliplumosa*.

Aan de aspecten van het bewaren van cactusstuifmeel wijdt W. Preil een artikel.

Voorwaarden voor het kiemen van cactuszaden wordt door O. Appenzeller uitvoerig uit de doeken gedaan.

Mitteilungsblatt des AfM, III/1981

Felix Krähenbühl is toe aan deel 3 van zijn artikelenreeks over taxonomie en nomenclatuur, met als ondertitel: dubbele naamgeving bij *Mammillaria*'s.

David Hunt verhaalt over recent ontdekte *Mammillaria*'s, deel 1.

M. Fiedler heeft het over *Mamm. auricoma*, die algemeen als een synoniem voor *Mamm. spinosissima* wordt beschouwd.

O. Appenzeller behandelt de betekenis van de soortnaam *Mamm. huitzilopochtli*.

Dennis Cowper vraagt aandacht voor het *Mamm. wrightii/wilcoxii*-complex.

Een juist bemesten van cactussen en andere succulenten is een onderwerp dat Hans-Georg Preissel voor zijn rekening neemt.

O. Appenzeller vertelt in zijn vaste rubriek over zijn kweekervaringen.

R. Pillar voert als discussiethema op hoeveel warmte *Mammillaria*'s verdragen kunnen.

R. Pillar en F. Hilberath vragen zich af of *Mamm. species LAU 1108* mogelijk *Mamm. halbin-geri* kan voorstellen.

Mitteilungsblatt des A.f.M., IV/1981

D. Hunt is toe aan deel 2 van het onderwerp nieuwontdekte *Mammillaria*'s (dit artikel verscheen eerder in C.S.J. (US), L, 1978) I. Adamczyk vraagt zich af, of *Mamm. halbin-geri* wel identiek is met *Mamm. species Lau 1108* (de Ocoteppec), hetgeen hij duidelijk tracht te maken aan de hand van een overzichtelijke vergelijkingstabel. Een artikel van Ch. Glass en R. Forster (eerder gepubliceerd in C.S.J. (US) LIII, 1981) behandelt de in 1979 ontdekte *Mamm. anniana*. In de uitgebreide discussierubriek wordt o.m. uitvoerig geschreven over *Mamm. centraliplumosa*. R. Pillar vergelijkt *Mamm. species Chalma* met *Mamm. species Tenango de Valle* en stelt vervolgens vast dat tussen beide er geen beduidende verschillen bestaan. In zijn vaste rubriek verhaalt O. Appenzeller over zijn kaservaringen.

Mitteilungsblatt des AfM, V/1981

D. Medenwald geeft een reisverslag door Mexico. K.H. Schur gaat uitvoerig in op *Mammillaria marksiana*, waarbij vastgesteld wordt, dat naar gelang de groeiplaats o.a. het bedoorningspatroon zeer sterk bij deze plant kan verschillen, zodat de oorspronkelijke beschrijving door Krainz niet meer toereikend is. Een vertaald artikel van D. Hunt gaat over nieuw ontdekte *Mammillaria*'s. M. Fiedler verschaft de lezer een portret van *Mammillaria carmenae*. Ch. Glass en R. Forster behandelen in een (vertaald) artikel *Mammillaria schiedeana* var. *dumetorum*. R. Pillar schrijft over *Mammillaria* ex *Quiotepec*, afkomstig uit de staat Oaxaca, via Reppenhagen verkregen. O. Appenzeller geeft ook ditmaal weer enige kaservaringen. Verder staan er de gebruikelijke discussieonderwerpen en mededelingen in dit blad.

Mitteilungsblatt des AfM, VI/1981

H. Sánchez-Mejadora doopt *Mamm. dealbata* om in *Mamm. san-angelensis*. Dit, omdat de naam "*elegans*" van het toneel is verdwenen en heeft moeten plaats maken voor *Mamm. superexta* Mart. D. Hunt is toe aan deel 4 over de onlangs ontdekte *Mammillaria*soorten (vertaald artikel uit CSJ(GB), XLI (4), 95-110). M. Fiedler houdt zich bezig met *Mamm. stella-detacubaya*.

Mitteilungsblatt des AfM, I, 1982

D. Hunt behandelt het geslacht *Mammillaria*: dit artikel verscheen eerder in C.S.J.G.B. 43: 41-48 (1981). Dezelfde schrijver is toe aan deel 5 over recent ontdekte *Mammillaria*'s. Ook dit artikel is vertaald overgenomen uit C.S.J.G.B. 41: 95-110 (1979). O. Appenzeller verhaalt over eigen kaservaringen. Tenslotte als gebruikelijk zijn er de reacties en discussies van de leden.

Informationsbrief ZAG Mammillarien, nr. 1, 1982

H. Müller geeft een verslag over de vindplaatsen van *Mamm. spinosissima* waaruit zeer duidelijk blijkt, hoe variabel deze soort wel is. E. Kuhn behandelt de soorten uit de serie *Sphacelatae*. S. Brehme gaat dieper in op de vorming van bruine plekken tijdens de winterpauze op met name verschillende *Mammillaria*soorten. H. Topel is toe aan deel 11 over de kleinbloemige van haakdoorns voorziene *Mammillaria*'s.

Th.M.W. Neutelings, Galmeidijk 49, 4706 KL Roosendaal

INHOUD

Mesembryanthemaceae (XXXV) - Fr. Noltee en A. de Graaf	122
Wat denk U van... (28) - <i>Mammillaria longiflora</i> - Th. Neutelings	122
Cactussen en andere succulenten op hydrocultuur (slot) - L. Damen	125
De behandeling van <i>Tillandsia</i> 's (slot) - Fr. Noltee	127
Enkele aspecten van het kweken van cactussen in de open- lucht, de warme platte bak en in de kas (6) - H. Ruinaard	130
<i>Cissus</i> of <i>Cyphostemma</i> ? - P. van der Waal	133
<i>Echinocereus leeanus</i> - W. Sterk	136
In Memoriam de Slegte	140
Boekbespreking - H. Broogh, Th. Neutelings	140
Tijdschriften - Sjef. Theunissen, Th. Neutelings	143